

**Conciones siue Conceptvs Theologici Ac Prædicabiles R.
D. Petro Bessæi SS Theol. Doct. Reg. Galliar. Oratoris**

De Sanctorum Festiuitatibus Anni totius, & aliis solemnitatibus - Opvs
Novvum, Figvris, Allegoriis, Similibvs Ex Sacris profanisq[ue] Scriptoribus
plenißimum, cum occurentium fidei controuersiam tractatione Editio
Qvinta. Nvnc Demvm Integre Svppletæ, Concionibvs Per Octauam Vener.
Sacramenti ...

Besse, Pierre de

Coloniae Agrippinae, 1629

In Festo Omnivm Sanctorvm.

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56262](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-56262)

vt tutores, in infirmitate vt medicos, in liti-
bus vt arbitros, & omnibus in aduersis & tri-
bulationibus, quæ in vos ingruent, vt custo-
des ac propugnatores. Laudate quidem Do-
minum in sanctis eius, sed imprimis in duob.
hisce Apostolis ac Fratribus, illumq; laudan-
do ipsorum admiremini austeritatem, imite-
mini virtutes, patientiã ac pœnitentiã & mu-
lemini illorum se & tæmini vestigia, illorũ me-
mineritis prædicationum, documenta nolite
obliuisci, moresq; vestros vitæq; emendatio-
nem ad ipsorum mores vitamq; componite.

Quam vero tu, ô Deus ter maxime, vere
es admirabilis! sed in duob. hisce sanctis tam
perfecto es laudabilis, quam in alio vniquam
fuiſti. Horum namq; duorum velut intrep-
idorum quorundam ducum opera es vltus, ad
regium crucis tuæ signum plantandum; ceu
peritorum nauclerorum ac conductorum, ad
Ecclesiæ tuæ cymbã per mundi huius occa-
num dirigendã; ceu Philosophorũ ac Theo-
logorũ, ad gentes erudiendas, & idololatrias
Deo lucrificandos; ceu interpretũ profun-
dorum, ad voluntates tuas aperiendas, & om-
nia tua mysteria cunctis terræ nationibus
decl.anda; ceu Secretariorum & Cancellari-
orum, ad abolitiones, remissiones, gratias,
indulgentias quorumlibet etiam delictorum
omnigeno hominum generi concessas con-
signandas; denique ceu Pastorum zelantium,
sedulorum ac vigilantium, ad oues omnes
luporum faucibus expositas, inq; mundi hu-
ius deserto ac præcipitijs errabundas ad ou-
ile tuum reducendas. Summe Deus, cum duos
hosce Apostolos tam longinquum suscipere
iter video, Arabiam penetrare, Syriam per-
currere, Mesopotamiam peragrarè, aliasque
provincias peregrinas ingredi; videre mihi
videor duos illos magnos populi tui duces,
Iosue inquam & Caleb, ad regnum Chanaan
idololatria infame explorandum profectos,
quo legi tuæ ipsum subijcerent, & ad nomi-
nis tui cultum traducerent. S. Simon namque
& Iudas valuti duo generosi & validi duces,
has infidelium provincias exploratum abie-
runt, tibi que easdem subiecerunt, in iisdem
ignaros docendo, ad meliora periticaes cõ-
pellendo, peccatores conuertendo, & idola
ac simulacra subuertendo. Nobis porro Deus

clementissime gratiam concede, eorum tam
bene imitandorum, tibi in hoc mundo ser-
uando, vt ad eorum etiam exemplum ali-
quando tecum in altero gloriosi ac beati esse
mereamur, quo nos Pater & Filius ac Paracl-
tus ille Spiritus perducere dignetur, Amen.

IN FESTO OMNIUM SANCTORVM.

Partitio.

1. De bonorum operum merito ac pretio.
2. Quam a beatorum sit beatitudo.
3. Qualis sit eadem.
4. De oïo beatitudinibus generatim.
5. De paupertate spiritus.
6. De miribus & patientibus.

Gaudete & exultate, quia merces vestra co-
prosa est in caelis, Matth. ii.

FIGYRA.

CVM fortissimus ille Hebræorum Prin-
ceps David arcem Sion, arte & natura ^{2. Reg. 5.}
inter ceteras Israel arcis munitissimã, nu-
merosa militum corona circumquaq; cinxil-
set, & Iebuzæi, qui eidem inclusi oppugna-
bantur, acriter & strenue sese defenderent;
vt Principes Iuda & fortissimos Israel ad for-
titer agendum ipsiusq; arcis expugnationem
maturandã incitaret, præmium, acce ad vi-
ctoriam & triumphum calcare omnibus for-
titer agentibus, ac summos honores, veros
virtutis & fortitudinis stimulos, proposuit.
Equidem cum egregium hocce Davidis fa-
cinus animo reuoluo accuratius, in eo ad o-
culum expressum videre videor, quod Deum
inter & hominẽ, quoad cœlorũ expugna-
tionem quotidie transigitur. Deus quippe,
Dominus ille dominantium, ac totius vni-
uersi Imperator, vt nobis in obsidio arcis il-
lius validissimæ, totius inquam mundi valli
ac velut armentarij, sed arcis, quæ non nisi
à violentis & à strenue pugnantibus, teste E-
uangelista, expugnatur, quæq; vniq; à Dia-
bolis, tartareis illis Iebuzæis, aditũ quoquo
modo prohibentibus, propugnatur, vt nobis
inquam

inquam omnibus, qui natura milites eius sumus, atq; inter vniuersas creaturas nobilissimi, animū adderet, quo fortiter & generose nos gereremus, & ad arcibus huius expugnationem accingeremur, Christiani nominis honorē & dignitatē, qua ad agendum & ferendum fortia nos potissimū incitari par est, Sanctorum item omnium exemplum, eorumq; gloriā & felicitatē, qua in cœlestib; habitaculis percipiuntur, hodie nobis velut rei præclaræ gestæ præmiū ob oculos ponit, ac certantib; demonstrat. O præmiū valoris & prælij infiniti! O mercedem incredibilem! Sed o diem vere admirabilem, in quo tot victorum ac triumphantium solennis agitur memoria! diem, inquam, omnium dierum ac solennitatum principem, in quo omnes nobis sancti vno simul tempore spectandi proponuntur! O diem iucundum ac festiuum, qui eodem modulamine eademq; voce Angelorum felicitatem, Patriarchatum fidem, Prophetarum zelum, Apostolorum miracula, Martyrum tolerantiam, Confessorum virtutes, Doctorum merita, Virginum castitatem, omniumq; deniq; Beatorum ac cœlestium triumphos victoriasq; decantat! Postremo diem sanctum, omnium nobis Sanctorū festiuitates sub vna celebritate representantem! diem adhuc festum omnia simul anni festa in se cōplectentem! diem, qui non nisi coronas,serta, aureolas, gratiam, beatitudinem, mercedem denique continebit! Quæ omnia vt pro dignitate vobis exponere queam Auditores, Paracliti spiritus auxilium in primis inuocandum est, eiusq; benedictio & gratia enixius postulanda: gloriosa deinde cœli Regina, ac Sanctorū omnium Sancta ac Domina, Maria, veluti Patrona & Mediatrix adhibenda: quam obrem vnanimis communi eam prece, Angelica nempe salutatione, compellemus

Ave MARIA.

I. Cum pleraq; fidei Christianæ mysteria sacris nobis litteris tradita, & diuinis testimonijs consignata sint Auditores, tum nullum in iisdem litteris aut notius, aut magis stabilium est, quam iustorum picque viuientium merces, & amplissima bonorum operum hic

olim factorum in cœlesti habitaculo remuneratio, Sexcenta vtroque è Testamento, quibus id effici queat, producere queam testimonia, vt in primis illa Apostoli verba: Qui reddet unicuique secundum opera sua &c. Apud Dominum est merces eorum, multis ante sæculis scripserat sapiens: vt & alibi: Reddes iustus mercedem laborum suorum. Hieremias vero: Erit merces operi tuo, aliaque & numero infinita & auctoritate prægnantia. Sed non postremum mihi inter cætera vindicare locum videtur, quod in Proverbijs legimus, Impius facit opus instabile, seruanti autem iustitiam merces fidelis.

Vbi notare vos velim Christiani Spiritum Sanctum hæc verba, Merces fidelis, non in casum aut sine ratione adhibuisse: sed vt hinc omnes euidenter colligerent, Deum esse iustissimum, nec quemquam velle facere, ne in laboribus, ærumnis, aduersitatibusq; eius nomine toleratis remunerandis vnquam deesse. Neque n perfidum illum Laban imitatur, de quo fidelis gener Jacob apud vxores suas conquestus est dicens: Et ipse nostis, quod totis viribus meis seruiorim patri vestro: sed & pater vester circumuenit me, & mutauit mercedem meam decem vicibus. Non est, mihi credite, eius natura Deus noster, sed è contra, fidelis omnibus verbis suis, & sanctus in omnibus operibus suis: tam nimirum fidelis in promittendo, quam largus & profusus in elargiendo.

Crudelis ille Ægyptiorum Rex Pharaon ingratitudinē, crudelitatemq; erga Hebræos, qui in Ægypto captiui grauissimo seruitutis iugo premebantur, ostendit: nam eos, postquam grauib; ac duris per totū diem laboribus exhausti erant, circa vesperā per soluto penso, à præfectis operum flagellari adhuc iubebat. Non est hæc summi illius Dei, qui natura vniuersi Dominus est, quiq; iustitiam diligit, agendi ratio, sed exactissime & perfectissime quicquid ei vnquam obsequii impensum est, agnoscit, ac vel minimam eius nominæ susceptam molestiam & difficultatem infinita mercede & præmio compensat. Docet nos parabola illa de operarijs in vinea, quibus cum vesper iam aduenisset aduocatis mercedem ex condito persolui iussit.

ter demon- stratur.

Rom. 2. Sap. 5.

Sap. 10. Ierem. 31.

Prov. 11.

Gen. 31.

Deus promissis fidelis est.

Psal. 144. Exod. 3. 5.

Matth. 20.

1. Reg. 30.

Magnam haud dubie tributus ille Amalecitarum, de quo in libris Regum, erga seruum suum inhumanitatem declarauit, quado, visa eiusdem inualetudine, sine vilo eum commiserationis affectu, sine vilo obsequiorum, quae Domino fideliter aliquado praestiterat, aut vilo discriminum, quae toties eius nomine subierat, intuitu, aegrotantem in agnis deseruit, & omni destitutum auxilio hostibus licet tergo iam iam imminetibus, dereliquit. Audiamus obsecro, vt suum ipse miles casum deplorat: *Puer Aegyptius ego sum, seruus viri Amalecita: de eliqui autem me Dominus meus, qui: aegrotare cepi nudus uertisui.* Oni qua crudelitatem, & crudelem iniquitatem! sumus ille exercituum Deus hunc agendi modum ignorat, nec quemquam ex omnibus omnino mortalibus reperire dabitur, quem ille sub signis suis militantem vnquam deruerit, aut quem strenue laborantem post vitae huius diem peractum, non per soluta mercede, eaque amplissima, domum dimiserit. Testem huiusce rei habeo Dauidem Regem, qui ait, *Iunior fui, et animi senis, et non vidi iustum & fidelem militem a Deo duce suo derelictum, nec semen eius quaerens panem.*

1. Reg. 30.

Dicere vult, Deum, non sine praclaro ingentis aequitatis testimonio, omnia quam optime meritis remunerari, & magna liberalitate vicissim praemia sua & dona in eos refundere, qui sincere & ex animo eius voluntati morem gesserint, eiusque legem extoramente & corde perfecto obseruarint.

Omnes Prophetae bonis operibus mercedem assignarunt. Esch. 36.

Et sane omnia Prophetarum oracula certissime hoc & magno consensu tradiderunt: quin & ipse Sapiens hinc occasione arrepta, Dominum commonefacit, vt fidem seruet, promissis steter, liberalitatis ac munificentiae thesauros referet, ne ipsa Prophetarum miracula alicuius forte mendacij coarguantur: *Da mercedem, inquit, sustinentibus te, vt Prophetarum tui fideles inueniantur: qui nempe toties iustitiam tuam depraedicarunt, reque exquisitum ac largissimum in dando descriperunt.*

Inustus Deus audiret, si bonis operibus mercedem de-

Uterius quin etiam progressus est Apostolus Paulus, qui Hebraeos docet, Deum si dignaret, si bonis operibus mercedem non compensaret, iniustitiae culpandum, dicens: *Non est iniustus Deus vt obliuiscatur operis vestri. perinde ac si dicere*

vellet, fidele fideli Deo obsequium exhibete: eiusque praecipis pro virili satisfacere ceterum sit & indubitatum, eum haud esse iniustum, aut bonorum vestrorum operum obliuisci, perpetuo eadem memoriae inculpta gerere. Ita vt idem Apostolus de se ipso loquens ad Timotheum scribere non erubuerit, *Bonum curam certam, cursum conuenientem: in reliquo reposita est mihi corona iustitiae, quam reddet mihi Dominus iustus Index, vbi notare vos velim, vt operum vestrorum remunerationem coronam iustitiae appellare non dubitarit.*

Sed, hem: vtriusque iuris Doctor Paule, quanti iustitiam hanc facis? vnde quae hanc conclusionem Theologicam depromis? quid obsecro homo, etiam praestitis omnibus, quae & voluerit, & potuerit, coram Deo promeretur? An ignoras in Euangelio a veritate dictum esse, *Cum feceritis omnia quae praecpta sunt vobis dicite: Serui inutilis sumus, quae debemus facere, fecimus.* Apostolus autem vt quid innuere vellet, melius intelligendum daret, Scholasticis Doctoribus an am dedit meritum in duo genera distinguendi: vnum namque meriti genus est, quod de conuictis, alterum quod de conuictis appellatur, ad hoc vt opera omnia ex condigno pure, simpliciter, & in sese considerata nihil omnino mereantur, nullaque remuneratione digna censenda sint: ita quippe Paulus ad Romanos ait: *Non sunt condigna passiones huius temporis ad futuram gloriam, quae reuelabitur in nobis.* Verum opera nostra de conuictis, praeter id, quod plurimis alijs promissionibus, quas ipse Deus nobis pollicitus est, innitantur: (vt in primis verbis illis S. Scripturae, *Erit merces operi tuo*) in quo ita nobiscum conuenit, quemadmodum ex verbis illis parabola Evangelicae: *Nunquid ex denario conuenisti mecum?* colligitur vt seipsum etiam ad mercedem reddendam obligat: quae si bene attendantur, ingentem sine dubio remunerationem consequentur: *diuus est enim operarius mercede sua.* Ita vt non medio cre in Deo iniustitiae signum foret, mercedem eorum frustrari, ac remunerationem, non impediens, tot promissis contractibus, contentis, obligationibus, pactis, quae pro eadem faciunt, fallere, vt tacemus hic interim, quod ipas

negaret. Hebr. 1.

1. Tim. 4.

Duo genera meriti.

Rom. 8.

Jerem. 31.

Matth. 20. 1. Tim. 5.

ipsis Jesu Christi meritis, quæ infinita sunt, indicantur, quæ iisdem robur & vires subministrant.

Statim vt Elizaus Propheta salem in aquas Jerichantis, quæ natura insipidae erant & amariores, coniecit, subito mutatae sunt, & ex amaris potui suaves, ex sterilibus fertiles, atq; ex virulentis salubres reddita. Certum porro est, aquarum nomine in Scripturis sanctis hominum opera designari. Ita vt dicere liceat, opera nostra instar aquarum insipidarum esse origine & scaturigine feculentium, ac meritis sterilium: verum si Christi passionis sal in easdem coniciatur: dulces eas reddi, alium saporem induere, Deo hominibusq; gratissimas reddi, indeq; merito fecundari.

Cum Angelus ille exterminator omnes Aegyptiorum primogenitos interficeret, iis solum domibus pepercit, quarum postes ac superliminaria agni Paschalis sanguine cruentata cernebat, cæteris omnibus interfectione delectis. Est hoc veluti quoddam praesagium, Christiani, omnia nostra, quæ in mundi huius Aegypto opera edimus, sine sanguine ac cruenta Domini Salvatoris passione emortua, & ex sanguine quodammodo esse, atq; omnis profusus meriti expectata: sed si eadem Agni illius immaculati cruore tingatur, vitam nobis æternam & immortalem largiri, prout ad Romanos testatur Apostolus: *Qui reddet unicuique secundum opera eius: iis quidem qui secundum patientiam boni operis gloriam & honorem, & incorruptionem quaerunt, vitam æternam.*

Omnes quoque olim neci eripiebantur, quorum frontes signo Thau, velut stigmate quodam inusta conspiciebantur, cum, qui eodem carerent signo, vindictæ gladio interimerentur. Hinc colligo, omnia quæ à nobis hie bona sunt opera, quæ signo crucis, cuius Hieroglyphicum Hebraicum Thau est, signata non sunt, ac tantum sigillo & nota naturæ nostræ, morti esse destinata, ne vitam ac salutem promereri posse: è contra vero, quæ regiam hanc epigraphen si omni infuscipram gerunt, ab omni esse profusus dilectissime secuta, vitamque semper duraturam meriti.

Ipsa Moysi manus, si nudata ac sine velamine videbatur, lepram præferbat, sed vestibibus cooperta & ad sinum iussa referri, ab omni profusus lepræ macula libera erat, & integerrima. Scitum est in sacris voluminibus, manus operum ipsorum figuram ac symbolum esse, adeo vt, si actiones nostræ nudæ penitus & in sua ipsæ natura, extraque gratiam constitutæ conspiciantur, nihil aliud præter lepram quandam terentiam, meras sordes & colluuiem esse videantur: at si eadem in sacratissimæ Passionis sinum ingererentur, ac pretiosis meritorum Jesu Christi vestibibus circumuestiantur, mundissimæ coram diuinæ maiestatis oculis, ac pulcherrimæ compareant.

Aeneas ille serpens, quamdiu humi iacebat, Israhelitas veneno ac tabo quodammodo inficiebat, & conspicientibus horrorem incutiebat, sed in altum stipitem, in deserto Sinaï, sublatus, inuentibus vitam ac sanitatem cõferebat, prodigia operabatur, & percussos à serpentibus cæteris omni profusus cõragione liberabat. Hic rursus docemur opera nostra cum in naturæ suæ terra conspiciuntur, virulenta esse & contagiosa, & diuinæ maiestatis oculis ingratiissima: sed in deserto Caluarie in arborem crucis Dominicæ sublata, virtutes admirabiles operari, ac merita superexcellencia producere.

Princeps ille Syrus Naaman licet opibus ac diuitiis afflueret, lepra tamen turpissima toto corpore coopertus erat: hinc factum est, vt nulli durante lepra Propheta Elizaus ab eo munus vel minimum recipere voluerit, sed quam primum vt Jordanis sese aquis abluir, & lepra abirit, ac caro eius sicut caro pueri paruuli restituta est. suam ei ipse Propheta nõ rogatus benedictionem impertit, muneraq; eidem obtulit. Hic iterum demonstratur, hominem, qui in mundi huius aula instar reguli cuiusdam dominatur, si in natura spectatus, insignia quædam, pretiosa ac præclara opera edit, lepra tamen turpissima esse coopertum. Vnde bene apud Prophetam legimus, *Et facti sumus vt immundus omnes nos: & quasi pannus menstruatus & niuisa iniustitia nostra.* atq; eadem opera, quamquam propter vitam æternam promerenda eidem offerantur.

rum, grata ne utiquam existere, at si eadem semel rubicundis ac lymphidis facti Jordanis, id est, Dominicæ passionis aquis immergi contigerit, venustatem quandam & noui splendoris imaginem assumptura, adeo vt gratissima ac iucundissima ei futura fiat, atque ipse Deus e contra leproso huic benedictionum suarum & gratiarum cœlestium thesaurum quam amplissime referaturus. Desuntne igitur nobis figuræ & bonis operibus merita?

Simile.

Nam quemadmodum globi, quibus ballista ac tormenta bellica infarciuntur, pondere suo graues sunt, & non nisi magno labore & contentione in altum librari queunt: si vero tormenti angustiis atque orificio, igne nimirum & puluere tormentario accedentibus, egrediantur, horrendi cuiusdam fulminis in morem per aëra librantur, muros, ac valla validissima concutiunt, ac perfringunt. Non secus quoque opera nostra, quæ velut pilæ quædam bellicæ sunt: adeo namque ea natura sua graui ac ponderosa sunt, vt semper ad terram trahantur, nulla vero ratione in altum, ad æternam beatitudinem acquirendam sustolli valeant. Si eadem corde cuiuspiam caritatis incendio succensu, gratiaque enerati, orificio tormenti, egredi contigerit, mirum, vt in altum sustollantur, adeo vt ad usque cœlesti domicilium volitent, vitæque æternæ repagula quodammodo perfringant.

Exod. 36.37.

Ægyptiorum aurum & argentum, atque omnes eorum opes nulli alij rei, quam sacrificiis idolorum destinatae erant, sed statim eadem Hebræis cessere, in sacros easdem usus conflatunt, atque in primis in tabernaculum, quod auro mundissimo intus & foris cooperitum fuit. Opera nostra, Christiani, velut opes Ægyptiorum sunt, quæ si in seipsis considerentur, meræ sordes sunt, & idololatrica superstitione foedata, atque ante oculos Dei velut immunditiæ sordescunt, sed statim vt charitatis fornax ac diuini amoris incendiū eadem excoquit ac sublimat, pulcherrimum quoddam æternæ gloriæ tabernaculum constituent. Docet hoc ipsum nos hodiernæ festiuitatis Euangeliū, quod ab Ecclesia inter reliqua omnia hodie institutum est, vt præmia

& remunerationem laborum, ærumnarumque, quas Sancti hoc in mudo iam olim subierunt, nobis in mentem reuocaret, nosque ad eorum imitationem potissimum accenderet, dicens, *Gaudete & exultate, quoniam merces vestra copiosa est in cœlis.* Vt porro apte & methodice verba hæc valeam exponere, primo mercedis ipsius magnitudinē, ac deinde media, quibus ad eandem peruenitur, explicabo, ac duobus hisce punctis totā concionis meæ seriem, atque omnem Sanctorum triumphum animarumque beatorum gloriam circumscribam.

Matth. 6. Luc. 6.

II. Quid sit beatitudo.

Principio igitur ipsa beatitudo ac cœlestis gloria, Electorū inquam merces, quam Sancti omnes, quorum hodie festiuitatem celebramus, in remunerationem acceperunt, adeo sublimis, augusta & magna est; vt eam aliquatenus quidem admirari, verbis autem consequi, aut pro dignitate explicare nullus queat: quippe quæ nec sensu cognosci, nec ratione percipi, neve ipsa potest cogitatione comprehendi. Testem hic habeo Apostolum Paulum, qui post raptum in tertium cœlum ad se reuersus, eiusdem magnitudinem demiratus exclamat: *Nec oculus vidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis ascendit, quæ preparauit Deus diligentibus se.*

1. Cor. 2.

Cyprianus, magnum illud Africæ fides, & Episcopus, Carthagenensis Episcopus, qui sub Valeriano Imper. martyrio coronatus est, atque anno post Christi natiuitatem ducentesimo quinquagesimo in Ecclesia floruit, cum beatitudinis huius mentio incidisset, hoc eam elogio deprædicat: *Quæ erit gloria & quanta laetitia admitti, & Deum videre; honorari, ut cum Christo Domino Deo tuo salutis ac lucis æternæ gaudium capias? Abraham, & Isaac, & Iacob, & Patriarchas omnes, & Prophetas, & Apostolos, & Martyres salutare? cum iustis ac Dei amicis in regno cœlorum data immortalitatis voluptate gaudere? sumere illic, quod nec oculus vidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis ascendit? Quibus verbis insinuare vult, nihil esse omnino aut reperiri, quod cum sempiterna hac felicitate, quæ Electorum omnium & cœlitum merces est, sit comparandum.*

1. Cor. 2.

Angelicus ille Doctor Thomas, Theologorum omnium Coryphæus ac Princeps, *1. Par. 9. 25. art. 6. ad 4. Sorbo-*

Sorbonæ nostræ Phœnix, cū quæreret, Num Deus Opt. Max. ea, quæ olim condidit, meliora iam reddere queat & perfectiora, quam in ipso rerum primordio condita erant, tandem hoc modo concludit, Omnipotentem hunc artificem posse quidem eorum aliqua iam perficere, atq; emendatiora reddere; esse tamen quædam tanta perfectione & artificio ab eo condita, atq; ita numeris omnibus absoluta, vt summus ille naturæ opifex nihil perfectius aut absolutius condere valeat. Atque horum in numero ponendam esse gloriam & beatitudinem celestium, quæ tantæ nimirum magnitudinis est, nihil vt maius fieri, aut mente comprehendi queat. Et firmissimo quidem ipse nititur fundamento. Cum enim omnis, vt ait, sanctorum beatitudo & merces ipse sit Deus, & Deus nihil se ipso maius aut perfectius possit effingere, sequitur hinc etiam Deum nihil aut melius aut diuinius, tum nec quidquam præstantius Electorum gloria ac Beatorum gaudio posse efficere.

beatus
citur.

Christianus ille Sophus Torquatus Boetius, cum suum huc etiam symbolum conferre vellet, optime mihi rem visus est tetigisse, ita namque eandem definit: *Beatitudo est status omnium bonorum aggregatione perfectus.* Cum ait, *omnium*, generalitatem quandam includit. Si enim vel vnum, quamuis minimum desit, omnis eiusdem perfectio concidat, necesse est, ac felix ille status, qui non nisi perfectione absoluta constat, si vel minimum quid defuerit, consistere non valebit.

Quod summus ille Metaphysicus terminis Philosophicis declarauit, Deus ipse Theologicis multis ante sæculis exposuit, quando nimirum Moysi loquens omnis ei boni visionem, ac perfectam omnis voluptatis fructualem in remunerationem & beatitudinem daturum se pollicitus est, dicens: *Ostendam tibi omne bonum*, quasi diceret, Noli animum contrahere Moyses, aut aduersitatibus ærumnisq; nimium quantum deici: nam tamen labores tui & molestias, quas sustines, graues sint & permolestæ, merces tua tamen multo, mihi crede, maior erit. Videbunt quippe oculi tui, quod hæc

aus minime viderunt, ostendam quippe eis omne, quod bonum est, & quidquid iustum ad bonum referri potest. Non enim vidisti in mundi huius officina, nisi ymbraticam quædam boni imaginem, sed ipse te deducam in officinam, in qua omnia bonorum genera recondita sint. Illic videbis corpora gloriosa, non qualia videre olim Daniel & Joannes in Reuelationibus, quæ figuris aut symbolis instar resplendebant, sed, quæ translucant, ac non nisi lumen sint & splendor, immortalia adhæc & pati nescia. Videbis illic Cherubinos, non quidem in ænigmate, vt in propitiatorio apparebant, & Seraphinos, non quales Esaias vidit, admirabili nimirum schemate, pennis circumuestitos & alatos; sed vt spiritus purissimos, subtilissimos, & substantias ab omni profus materia secretas. Videbis Angelos, non iam in figura & velamine humanamque formam induros, vt eos videre Abraham, Loth, Jacob, aliiq; veteris Testamenti Patriarchæ, sed ad viuum, prout sunt, sine corpore, non iam figuratos, non iam occupantes locum, sed omni profus dimensione quantitatis carentes. Me ipsum denique videbis, qualis sum è natura, non iam in rubo ardenti, vt in deserto Sinai olim visus sum; non in specie turbinis, sicut tempore Eliæ apparui; sed facie ad faciem, & in propria natura: meq; ipsum cum videas, omne simul bonum videbis; & me ipsum cum tibi ostendam, ostendam tibi omne bonum.

O sublimè Theologiam! sed penitus mihi eadem examinada est, eiusq; promissi geminus sensus inuestigandus, qui hic esse videtur: *Ostendam tibi quidquid honestum est, quidquid utile, quidquid iucundum est.* Infernus enim omne malum ostendit, mundus autem bonum malo permixtum, at in cælo non nisi omne bonum tibi ostendam. Exploratores quidem, quos Josue olim emisit, yuas & botros terræ Chanaan in castris, velut euidentis fertilitatis eiusdem specimen ostendunt; Ezechias rex legatis Babyloniis diuitias & thesauros suos; Afluerus Sarrapis & Principibus regni sui magnificentiam & splendorem; Satanas Christo omnia mundi regna ac gloriam eorum; at ipse maius quid & excellentius

Dan. 10.
Apo. 1.

Exod. 25.

Esai. 6.

Gen. 19. 22.

28.

Exod. 3.

3. Reg. 28.

Exod. 38.

Numer. 31.

4. Reg. 20.

Esth. 1.

Matth. 4.

cellen.

cellentius tibi demonſtrabo, oſtendam tibi ſcilicet omne bonum.

Quodnam veſtrum de hac propoſitione iudicium eſt? Philoſophi? quid inde effici putatis? quid inde concluditis? ſcilicet, Deum, cum verbis & reſpoſa Moysi, & poſt eum omnibus omnino fidelibus promittit, oſtenſurum ſe illis, idque in laborum ac moleſtiarum remunerationem, *omne bonum*, eadem quoque opera promittere, oſtenſurum ſe illis *omne*, & conſequenter quoque *omne* verum. Ens enim, Bonum & Verum ad ſe mutuo reciproca ſunt, & a ſe mutuo diſiungi nequeunt, & vt Metaphyſici loquuntur, conuertuntur. Adeo vt ipſa felicitas & gloria Beatorum ſit, ipſus boni, Veri & Eterni viſio, & in his tribus virtutibus ipſius merces atque actionum noſtrarum honorarium conſiſtat.

Mundus inops eſt & vanitatis plenus

Oſtendit quidem mundus ipſe Ens aliquod, ſed tranſitorio, & labile, ac non niſi per tranſennam; aliquod quidem Bonum, ſed ſucatum & fallax; aliquod quidem Verum, ſed falſum & tantum ſpecie tenus. Quid enim ipſe aliud eſt, quam vilis quidam veteramearius ac ſcrutarius, qui non niſi decem categorias habet, velut indicem omnium opum ſuarum vaſer quidam mango eſt, cuius omnes merces vitium continet, & ſucum olent; falſarius eſt & impoſtor, qui inani quadam rerum imagine nos ludit, & mendacis aures & oculos hominum opplet. Vnde Rex ille David fraudes eiusdem detegens & verſutias, omnes omnino mortales alloquitur, ſibi vt caueant, & mundanorum auribus eiusdem rethnas inſtillat dicens, *Filij hominum, vt quid diligitis vanitatem, & quaritis mendacium? vt quid cœlum & cœleſtia negligitis, vbi tamen Omnes, Omne bonum & Omne verum Beatorum animabus oſtendit Deus? ð præmium inæſtimabile! Quam obrem gaudete animæ, quæ in hoc mundo pœnitentiam agitis, atque omnem vitam veſtram ſummi illius Principis obſequiis impenditis, gaudete inquam, & exultate, quoniam merces veſtra copioſa eſt in cœlo.*

Matth. 5. Luc. 6.

Copioſa inquam, ac tanta, vt omnes Sancti Patres luculentum de ea teſtimonium

perhibuerint, quorum omnium verba, vt ex eis quanti eadem fecerint, colligatis, in medium proferam. Primus in ſcenam prodeat Baſilius, Cæſareæ Cappadociæ Epicoſopus, Magni illius Gregorij, cognomento Theologi, diſcipulus, Ariatorum terror, atque omnium Græcorum, meo quidem iudicio, & doctiſſimus & eloquentiſſimus, qui circa annum Domini CCC. LXX. floruit, hic cum pluribus cœleſtem hanc gloriam verbis aſſertum iuifer, eiusdemque felicitatem digniſſimis encomiis deſcripſiſſet, tandem concludens ait: *Ibi Angelorum millia, primorum parentum conuentus Apoſtolorum ſedes, tribunalia Prophetarum, Patriarcharum ſceptra, Martyrum corona, Juſtorum laudes cumulatiffime ſpectabuntur.*

Exhortatio ad Baptiſmum.

Quinquaginta deinde interiectis annis poſt hunc Orientis ſolem, novum in Africa eſſulgens iubar Auguſtinus, verbis tum grauius, tum egregiis hanc ſanctorum beatorum ordinem cumulatiffime deſcripſit: *Quantum erit felicitas, vbi nullum erit malum, nullum latebit bonum, vacabitur Dei laudibus, qui erit omnia in omnibus?*

Lib. 22. de Ciuit. Dei, cap. 10.

Proſper Aquitanicus (qui poſt quinquaginta, & quod excurrit, annos, Auguſtinum exceperit, qui anno poſtiſſimum CCC. LX. & vitæ ſanctitate & doctina in Eccleſia viguit, quam proxime quoque eum in ſcribendo ſecurus eſt) eum, animam contemplatiuam ad cœleſtis gloriæ Beatorumque felicitatis conſiderationem incitaret: his eam verbis allocutus eſt: *Futura vita creditur beate ſempiterna, & ſempiterna beata, vbi eſt certa ſecuritas, & ſecura tranquillitas, & tranquilla iucunditas, felix æternitas, æterna felicitas; vbi eſt amor perfectus, timor nullus, dies æternus. O verba aurea, & quibus collarum aurum non ita carum! Ecce & alia.*

De vita contemp. Li. 6. 3.

Prodeat dehinc Carthagine itidem natus Fulgentius, qui tempore Vandalico circa annum Domini quingentimum floruit ſummus Epicoſopus & ſcriptor non poſtremus; qui cum de cœleſti gloria mentionem faceret, ſic orationem exorſus eſt: *Quis non illius vita deſiderio præſentem vitam deſpiciat? quis non illius abundantia delectamento diuitias temporis labentis exhorreat? quis non illius regni*

Epicoſ. 6. 6. 4.

regni dilectione omnia terrena regna contem-
nare?

Magnus autem Doctor & Pontifex Gre-
gorius ante mille circiter annos tam ample
& digne eandem descripsit, itaq; laudes eius
decantavit, ut dicere non erubuerit, tam in-
gentem mercedem illam esse, quæ Beatis in
regno cælorum promissa est, ut si vel scintil-
lam eiusdem animis nostris infereremus, o-
mnis subito rerum temporalium amor eius-
dem ardore in nobis exstingueretur. Verba
eius audiamus: *Si consideremus fratres charissi-
mi, quæ & quantæ sunt, quæ nobis promittuntur
in cælis, visescunt animo, quæ habentur in terris.*
Nam quidquid quatuor hæc elementa, &
orbis inferior continet, nihil omnino est, at-
que indignum profus, ut cum eo, quod in
cælesti nobis domicilio paratum est, confe-
ratur.

Hos omnes vero multis sæculis antecede-
dens Marialis, Apostolorum discipulus, ci-
vium meorum decus & columnen, magnus
Aquitaniæ Apostolus, primusque per hanc
nostram Galliam Evangelij præco, ad Tho-
losanos scribens, ut eos ad fortiter in vitæ
huius prælio certandum animaret, & ad vir-
tutis itine capessendū incitaret, aliud profecto
calcar non adhibuit, quā ut semper merce-
dē gloriæ cælestis ante oculos haberent: *Memento te sero sermonis mei, quem sæpe dicebam
vobis, quanta & qualia in cælo preparata sunt
sanctis, & timentibus Deum. Omnis enim potentia
& gloria in regno Dei indefinenter permanent,
quæ nec augeri, nec minus possunt.*

Sed nimis iam diu veterum Patrum sen-
tentis inhæsimus. S. Scripturæ horum quo-
que ingrediamur, atq; ex eo, qui ad hanc co-
rollam facere videbuntur, flosculos decerpamus,
prodeat itaq; in medium generosa illa
Amazon ac Virago, Machabæorum mater,
quæ impij & efferati Antiochi tyrannidem
crudelitatemq; haud verita, filiosq; ad forti-
ter agendum exhortans, infinitam illam iu-
storum mercedem, & immarcescibilem legiti-
me pugnantium coronam ipsis in mentem
revocavit: ita namq; septimum & natu mi-
nimum, in mediis constitutum suppliciiis,
sex prioribus Martyrio iam consumptis, ad
perseverantiam constantiamque adhortata

Bessai tom. 3. De Sanctis.

est; *Peto nasci, ut adspicias ad cælum, & ad ter-
ram, & ad omnia, quæ in eis sunt, & intelligas,
quia ex nihilo fecit illa Deus; hæret, ut non ti-
meas carnificem istum, mortem rideas, inque
mediis suppliciiis animum sumas.*

Deinde, quod multo magis admirandum
est, ipsemet Dominus ac Redemptor noster
Jesús, nudus in cruce pendens, omni hu-
mano destitutus auxilio, spineo sermo redi-
mitus, toto corpore vulneratus, ac viribus
exhaustis; spem gloriæ & mercedis immen-
sæ, quæ ipsi post passionem parata erat, vel-
ut unicuique solamen ac dolorum lenimen-
te habebat: proposito enim sibi gaudio, quod
ex gloriæ illius fruitione oriebatur, clavos
non sentiebat, in flagris velut in epulis ver-
sabat, & hastam militis delicias existima-
bat. Ita namque ad Hebræos testatur Do-
ctor Gentium Paulus: *Qui proposito sibi gau-
dio sustinuit crucem.* Sumite igitur animos, *Hebr. 12.*
Auditores, atque luculenta hac gloriæ spe
ad fortiter agendum excitamini, & gaudete *Matth. 5.*
& exultate, quoniam merces vestra copiosa est in *Luc. 6.*
cælo.

Iterum inquam copiosa, ac tanta, ut volu-
ptas, quam eiusdem perfecta ac plena frui-
tio generat, nullis exprimi verbis, nullis Scri-
pturæ testimoniis valeat demonstrari. Amans
illa mulier, quæ sub sponsæ imagine in Can-
tici describitur, cum dilectum suum per vi-
cos & plateas indagaret, & filiz Sion ab ea
peterent? *Qualis est dilectus tuus, o pulcherrima
mulierum?* eiusdem statim virtutes, proprie-
tates, perfectiones, dotes & merita graphice
& ad vivum depinxit: *Dilectus meus candi-
dus & rubicundus, electus ex milibus. Caput
eius aurum optimum, cornu eius sicut elata pal-
marum, nigra quasi coruus; oculi eius sicut co-
lumba, quæ lacte sunt lota, & resident iuxta
fluentem plenissimam. Gena eius sicut areola avoma-
rum confusa à pigmentariis. Labia eius lilia distil-
lantia myrrham primam; manus illius tornati-
les; aurea, plena hyacinthis; guttur illius suavis-
simum, & totus desiderabilis.* Mirari satis non
possum hanc sponsam, quæ, cum omnia di-
lecti membra similitudinibus depingat, au-
ro caput, palmæ cæsariem, columbis oculos,
gemmis manus; myrrhæ os comparans; ni-
hil tamen reperire potuerit, cui guttur eius

Gloria Bea-
torum ver-
bis exprimi
nequit.

Cant. 5.

Ibid.

Pppp

com-

compararet, id solum iucundissimum ac suauissimum nuncupans. Et sane id mysterio nõ vacat; sed declaratur hic, multa quidem ac plurima hoc in mundo reperiri, quæ diuinæ maiestatis attributa ad viuum exprimaat, & eius sapientiam, Prouidentiam, Iustitiam, Misericordiam, aliaque plurima, quæ per hæc membra designantur, sed nihil omnino à Deo creatum esse, cui sponsi guttur, id est, gaudium, quo Electi in cælo perfruuntur, pro dignitate conferatur, sed sufficere, si sponsa verbis dicatur, *Guttur illius suauissimum.*

Ibid. Sancta porro Scriptura, vt id ipsum gaudium aliquo modo exprimeret, nobisque quadantenus repræsentarat, *Gaudium Domini*, id appellat, ita namque in S. Matthæi *Matth. 13.* Euangelio id expressum lego, *Intra in Gaudium Domini sui*: quasi dicere voluisset, gaudium, quo cœlicolæ & Iusti aliquando in cœlis perfundentur, similem fore gaudio, quo ipse Christus Dei filius fruatur. Ita namq; ipse id in Euangelio S. Joannis expressit; *Si quis mihi ministrat, me sequatur; & ubi sum ego, illic & minister meus erit.* Quin & amplius quid in verbis illis, *Intra in gaudium*; intueor; videtur enim illa loquendi ratio immentam huius gaudij magnitudinem appositissime declarare, quæ nimirum adeo copiosa & infinita existet, vt ipsa non in Iustorum animas, sed in ipsam animæ intraturæ sunt: deficiente quippe sinu, quo illam contineant & complectantur, in profundissimis illius abyssis penitus absorbebantur. Exclamem igitur merito, O gaudium, o mercede, o ter & quater beatas animas, & *Gaudete & exultate, quoniam merces vestra copiosa est in cælo.*

*Matth. 5.
Luc. 6.*

Vere copiosa, tum propter perpetuitatem quoniam in æternum permanens est; tum propter eiusdem eminentiam ac perfectionem, quia finis eius diuina essentia est, quæ omnis gaudij oceanus, in qua omnes thesauri reconditi sunt, & è qua velut è fonte quidquid habemus, aut videmus, derivatur; quæ proinde obiectum infinitum est. Cuius eminentiam, magnitudinē, amplitudinem ac maiestatem vt melius perspectam

habeatis, aperta vobis eam similitudine declarabo. Si per plateas transiens sordes è domo foras proici videres, quæ tamen remota non sordes, sed pyropi, adamantes, gemmæ atq; aurum essent, an nõ obstupesceres, oculisq; & cogitationibus in altum subleuatis tecum ipse admirans diceres: Hem quam pretiosos in domo illa thesauros. quas diuitias, quasnam opes latitate existimandum est! hem quam felices ac beati illi sunt domestici, qui in opulentam hanc familiam adoptati sunt! O vos omnes qui per mundi huius plateas inceditis, attollite paulisper oculos; & vobiscum quæso perpendite, omnia quæ in mundo, cœlis, pelago, elementis, bestiis, gemmis, ac vobismetipsis denique conspiciuntur, & quidquid demum in rerum natura pretiosum existat, è diuinæ huius essentia fundo profecta esse, & potentia illius scopis per creationis fenestras in hunc mundum velut quasdam quisquilias, purgamenta, & resque superfluas, quæ inexhausto diuinæ huius essentia reconditorio superabundant, eiecta; ac mille novos mundos, & multo etiam perfectiores, eodem adhuc egredi posse, sic vt eosdem creare potest, ita & velle. Hic igitur sistite, oculisque & animis in altum erectis vobiscum perpendite, quales thesauri, quæ diuitiæ, eoque gaudia in profundis Deitaris ipsius abyssis delitescant; quantaque eorum felicitas sit & beatitudo, quorum ante oculos infinitus ille thesaurus semper versatur, quorum ipse merces est & omnia, quippe in atris illius semper commoratur: quam felicitatem cum Psalmographus consideraret, exclamat: *Beati, qui habitant in domo tua Domine; in saecula saeculorum laudabunt te.* & ipse verbis Euangelicis eidem succino dicens, *Gaudete & exultate, quoniam merces vestra copiosa est in cælo.*

Copiosa reuera ac quodammodo infinita; præsertim cum eiusdem obiectum ipse sit Deus, idque in sæculorum sæcula: Deus inquam cuius vel solus intuitus homines simul & Angelos in admirationem rapit: cuius maiestatem atque amplitudinem quoniam nullis erprimere verbis possum, similitudine quadam quantum potero demonstrare

contendam, Non esse sane mirum, si rege per regni sui terminos incedente agricolæ, coloni ac promiscua multitudo, quibus regiam intueri maiestatem insolitum foret, in admirationem & stuporem raperentur, tanta maiestate percussis: at si ipsi aulici & regni Principes, qui regem quotidie vident & alloquerentur, quique à primis annis aulam frequentassent, cum rege ipso quodammodo educati, si illi inquam quotiescunque eiusdem amplitudinem, magnificentiam & maiestatem intuerentur, præ admiratione roties in mentis stuporem raperentur, an non dicendum foret, summum hunc ac diuinum quodammodo Regem esse? Hinc vterius cogitatione progredere Christiane, ac tecum cogita regem illum regum summum quendam Deum esse, ac maiestatem quandam infinitam, cum non modo ipsos sanctos, qui mundi huius olim incolæ fuerunt, sed ipsos etiam Angelos aulae cœlestis inquilinos, qui iam à quinq; annorum milibus ei obsequuntur, seruiunt, ministrant, in admirationem & stuporem rapiat: ipsas etiam Virtutes, Dominationes, Potestates, ipsam scilicet regni eius nobilitatem, ipsos Thronos, Cherubinos, Seraphinos deniq; Principes ei loco proximos, & ad coronam pertinentes. Atq; ex his omnibus tecum statue, num magnæ sit mercedis loco habendum, ac plurimi faciendum, summum hunc regem quotidie intueri, eiusque visione in perpetuum frui; & num iterum iure meritoque mihi liceat dicere, *Gaudete & exultate, quoniam merces vestra copiosa est in caelis.*

Tertium mihi, ad hanc mercedem magis magisque exaltandam, Cœlestiumque felicitatem sublimius adhuc extollendam, conceptum suggestit D. Joannes Chrysostr. Dic obsecro, inquit, Christiane, si quis te in theatrum induceret, in quod magna virorum præstantium multitudo conuenisset, splendide ac regifice indutorum, magna seruatorum carerua stipatorum, summoq; ab vniuersis honore affectorum: in eorum vero medio potentissimus quidam Monarcha sederet, auro gemmisque effulgens, qui suo te lateri assidere cuperet, teque in amplissimum illum virorum illustrium consessum ado-

prare; an non te totum libens ac merito eiusdem obsequio dedicares? an non te mortalium felicissimum existimares? Hac subnixus deinde cogitatione in cœlos euola, ad illud amplissimum theatrum oculos intende, quod non ex huiusmodi viris, sed ex purissimis spiritibus virtutibusque mundissimis coit, quorum species, pulchritudo, diuinæq; gemmas atq; aurum longe antecellunt, quorum splendor solis radios superat; nec solum ex hominibus, sed ex iis, qui hominibus infinitis partibus dignitate & conditione præstant, Angelis inquam, Archangelis, Thronis, Dominationibus, & Principibus: in eorum vero medio potens ille Rex sedet, maiestatis infinitæ, cuius magnitudinis & amplitudinis vnicus splendor omnium creaturarum oculos præstrangit. Adco ut, si mille mortis genera essent subeunda, quo tantæ felicitatis participes reddi possimus, promptissime ea ac libentissime ferenda forent, & ab ambabus vlnis vtroque amplectêda. Ita ut hac Chrysostr. similitudine permotus rursus plena voce clamare cogat: *Gaudete & exultate, quoniam merces vestra copiosa est in caelo.* *Matth. 5.*

Sunt nimirum animæ illæ sanctæ ac Beatæ, quas hic exultare volumus, quibus scilicet hodierna die panegyricum hanc offerimus, & quarum lætam hodie festiuitatem celebramus; cum ipsæ sint, quæ hanc pro laboribus suis gloriam, hanc ob certamina coronam, hancq; pro sudore mercedem adeptæ sint. Animæ sanctæ, quæ vere in cœlesti habitaculo commorantur, nō autem in aliquo mundi angulo, donec vltimus iudicij dies aduenerit, delitescunt, ut absurde olim asseruntur, non vero eadem usq; ad generalis iudicij diem priuata sunt, ut credebant Armenij teste Guidone, & Græci teste D. Thoma & Concilio Florentino: quæ in cœlesti paradiso iam exultant & lætantur, non vero eodem exclusæ manebunt, donec Christus ad iudicium venturus sit, ut docebat Vigilantius, Petrus Abailardus, Petrobrusiani, & Fratricelli testantibus id Hieron contra Vigilantium, Gabr. Præcolo de hæresibus, & Platina in vitis Pontificū; quæ mun-

Matth. 5.

Lib. 4. contra Marcion. c. 94.

D. Thom. de erroribus Græcor. Conc. Flor. sess. 1.

† *ad cap. 25. Genes.*
 * *Lib. 3. de occultis Philo'soph.*
 † *Lib. 2. in 1. c. 25. sess. 6. Ioan. 17. Philip. 1.*

do huic mortuæ in cælo viuunt, omnium quæ hic geruntur confectæ, non vero perpetuo sommo sepultæ iacent rerum mortalium profus ignatæ, vt sacrilego ore calumniatur † Lutherus, vel, vt * Corn. Agrippa, nondum cælo receptæ, vel, vt impius & nefarius Caluinus; qui mera commenta ac nugas existimauit, asserere easdem iam gloria donatas: quæ mendacia ac deliramenta vno hoc vmbone ex Euangelio Joannis deprompro retundo: *Pater, quos dedisti mihi, volo & ubi sum ego, & illi sint mecum; vt videant claritatem meam, quam dististi mihi. & loco illo Paulino, Capio dissoluti, & esse cum Christo.*

Cap. 3.

a. Mach. 15.

Luce. 16.

Contra Vigilant. c. 3.

† *Orat. sinebris in S. Nicetam.*
 * *In verbo Constantinus.*
 † *part. 4. anal.*

Animæ inquam sanctæ ac terque quaterque beatæ, quæ nobis coram diuino tribunali patrocinantur, rem nostram agunt, ac pro nobis apud supremum illum iudicem intercedunt, vt in Barueh Propheta legimus, *Domine omnipotens Deus Israel, audi nunc orationem mortuorum Israel, & si iorum ipsorum, qui peccauerunt ante te.* Et secundo Machabæorum legimus summum Judæorum Pontificem Oniam, qui dudum antea defunctus erat, à fortissimo populi vindice, ac patriarum legum æmulatore Juda Machabæo visum, qui iunctis Deo manibus pro Judæi populi salute supplicabat. Si dices ille Egulo, de quo in Euangelio, in medio flammarum infernalium constitutus pro fratrum salute Abrahamum deprecatus est, eorumque memor existit; an non id potiore iure de Sanctis existimandum est? vt nimirum Vigilanti impietas reseratur, quæ teste Hieronymo Sanctos intercessionem sustulit, vt Constantini Copronymi temeritas conuincatur, qui etiam edicto publico Sanctos inuocationem euertere conatus est, dicens Sanctos de nobis rebusque nostris non esse sollicitos, nobis quæ nulla posse ratione opulari: cuius dementiæ assertores & testes habeo, † Theodoricum, * Suidam, & Michaellem Glycam, vt reserentur hæreticæ assertiones Waldensium, restibus Guidone & S. Antonino; Wiclefitarū, Thaborensum in Bohemia, vt refert Aeneas Sylu. Lutheri quoque & Zuinglij, qui omnes nefarie crediderunt, & suos verbis & scriptis

docuerunt, Sanctos inuocationem frustra esse institutam, eosdem carere auribus, quibus nostras preces excipiant, eisque nulla suppetere media, quibus nobis succurrant, aut hominum postulatis vlla ratione posse mortē gerere. Similis omnino error est Mahumetanorum, qui Sanctos intercessionem iuxta Alcorani sui doctrinam penitus negant, quod vnum à præcipuis nefandæ eorum superstitionis capitibus est ac veluti fundamentum.

Animæ beatæ ac felices, quæ ex variis nationibus omnibusque orbis gentibus congregatæ sunt; ita namque easdem nobis Sanctus Joannes hodie in Epistola describit, qui suis eas oculis præfens aspexit: *Vidi turbam magnam, quam dinumerare nemo poterat, ex omnibus gentibus, & tribubus & linguis, stantes ante thronum Dei, ait: vidi turbam magnam, non vt hinc temere præsumeremus, nos certo certius de numero eodem futuros. sed ne fortasse visa electorum, ac saluandorū paucitate, in desperationis voraginem prolaberemur, qui æterna gloria excludendi, ac vt hinc animos potius sumeremus, eo nos aliquando strenui milites, & tanto quidem numero perueniunt. Hæc porro gentium & tribuum commixtio, linguarumque diuersitas aliud nihil denotat, quam ex omnibus mundi populis & nationibus aliquos in cœlesti habitaculo iucunda ac beatâ Dei visione perfui. Atque in huiusce rei confirmationem insignis illa ciuitas, de qua in Apocalypsi, quæ Ierusalem cœlestis figura & typus erat, duodecim habebat portas amplas & late patentes, quæ versus omnia mundi climata respiciebāt: vt hinc ad oculum pateat, ex omnibus terræ partibus & insulis maris ad ciuitatem illam cœlestem aditum patere.*

Animæ quin etiam gloriose, quarum tamen gloria & beatitudo inæqualis est, licet singulæ vsque ad satietatem resiciantur, & plena voluptate perfundantur: docere me id duo magni nominis & sanctitatis scriptores: Eucherius nimirum Lugdunensis, qui anno Domini CCCCL. in nostra hac Gallia floruit, Prosper Aquitanicus Eucherio per omnia æqualis. Prioris verba sunt hæc: *Quis*

Mahumetanus Azoara.

Apoc. 7.

Ex omnibus mundi angulis ad cœlum ascenditur.

Apoc. 21.

Hemil. in Natali u. nius Con. plus

Plus laborauerit, plus mercedis accipiet: stella enim, ut Apostolus ait, differt à stella in claritate: sic & resurrectio mortuorum: quamuis igitur omnes beati erunt, non tamen omnes aequales erunt. Posterioris vero hæc: Propterea quicumque ibi erunt, etsi differentiis meritis ab inuicem distabunt; omnes tamen una perfectione beati erunt, quia singulis sua præmia, sufficientia erunt, & capere amplius præmiis suis iam perfecti non poterunt: sicut enim corporalis saturitas omnes saturos aequaliter habet, quamuis singulis cibum non aequaliter, sed pro possibilitate percipit: vini ita omnes Sancti et si fuerint aliqua graduum suorum diuersitate distincti, una beatitudine perfecti erunt, quia & una perfectione beati sunt. Adnectamus hæc testimonij figuram à sacra Scriptura de promptas.

Traditum est, filios Israel, cum in deserto Sinai hæterent, & manna de cælis præstito nutrierentur, quamuis alij plus alijs colligerent, & comederent, eandem tamen omnes ex eo voluptatem percepisse, & saturatos fuisse, adeo, ut tam satur esset, qui minus collegerat, quam is, qui amplius. Textus verba audiamus: *Et mensi sunt a mensuram Gomer, nec qui plus collegerat habuit amplius, nec qui minus parauerat, reperit minus, sed singuli iuxta id quod edere poterant, congregauerunt.* Manna in sacris literis beatitudinem designat, ut ex eo ipso Apocalypsis loco manifestum redditur, *Vincenti dabo manna absconditum, & iucundissimum ea profecto manna est, quæ Beatorum animæ reficiuntur, sed eo discrimine, quod reuera mirandum est, ut quamuis omnes non aequaliter de eadem participant, omnes tamen iucundissime reficiantur, & sufficientissime saturantur, tam illi qui minori gloria potiuntur, quam qui maior.*

Ioseph Patriarcha cum totius Ægypti habenas moderaretur, & fratres qui in Ægyptum venerant conuiuio excepisset, ordine ætatis singulos mensa iussit accumbere, in suprema scilicet mensa priores natu, in ima vero natu minores. *Sederunt coram eo primogenitus iuxta primogenitum suum, & minimus iuxta ætatem suam: & quamuis loco inter se differrent, omnes tamen iucundissime, & ad saturationem epulati sunt: eodem namque loco scriptum est: Bibebantque & inebriati sunt cum eo.* Quis est obse-

cro, qui negare audeat, hoc Iosephi epulum epuli cælestis figuram tuisse, beatitudinis inquam æternæ, in qua Iesus Christus verus Ioseph omnes Cœlites & Sanctos, qui fratres eius secundum carnem sunt, iustissimo conuiuio excipit; sed ita, ut tamen veluti quendam, non quidem ætatis, sed meritum vniuersiusque ordinem seruet: adeo ut maiores natu velut in capite mensæ sedcant, maioriq; gloria perfuantur, qui vero inferiores sunt mentis, inferiores sint etiam gloria, omnes tamen sine ulla exceptione saturantur, & deliciarum vbertate inebriantur. *Vade Propheta: inebriabitur ab vbertate domus tua.*

Magus ille Balthazar, magni Nabuchodonosoris filius: Babyloniourum Rex, splendidum ac regale optimatibus suis, purpuratis, ac regnorum præfectis conuiuium parauit, in quo *vnusquisque secundum suam bibebat ætatem.* *Psalm. 35.*

Quidam, quorum est omnia cauillari, ac sacra verba sannis excipere, aiunt, quæ eorum ignorantia est, hæc verba, *secundum suam ætatem*, ita intelligenda, ut tot quisque scyphos exhauriret, quot esset annorum: ita ut qui viginti annorum esset, viginti; qui triginta, triginta, qui quinquaginta, quinquaginta patenas euacuaret; ut nimirum crescentibus annis crescerent & haustus, atque ita qui ceteros superaret ætate, superaret & numero patenarum, maioriq; vinum biberet abundantia. Alij vero, quorum & mens sanior, ac doctrina maior, aiunt per *ætatem* hic dignitatem honorum, meritumq; gradus designari: quorum opinioni equidem accedens dico, hoc epulum Regis solemnem Beatitudinis, epuli, quod ab omni æternitate electis suis Deus præparauit, typum existere, sed epuli exquisitissimi, in quo vnusquisque Sanctorum secundum ætatem, id est, secundum merita virtutesq; bibit. Docuit me id olim Prophetam Isaias, idque egregia quadam metaphora, *Pascuntur a vi iuxta ordinem suum: & figura quadam non inferiori Psalmista, Torrente Soluptatis tua potabit eos.* *Esai. 55. Psalm. 35. Luc. 19.*

Ad nouum iam testamentum veniamus: in quo legitur *homo quidam nobilis* in aliud regnum expeditionem adorsse, suaq; facultates inter seruos distribuisse: qui cum parta

Victoria domum redisset, & seruos singulos ad se vocasset, vt nimirum disceret, quantum quisque negotiatus esset, laudauit eos, qui se absente gnauiter in negotiando se gesserant, dominique diuitias cum tœnore impenderant, quorum aliquos decem ciuitatibus, aliquos vero quinque præficiendos curauit, in qua parabola liquido apparet, omnes quidem remunerationem accepisse, licet non æqualem. Hæc quidem, fateor, parabola est, sed Eucherius Lugdunensis cuius verba paulo ante adduximus, ait eam vt veram intelligendam esse, atque eadem denotari, Deum, qui in crucis certamine regnum sibi cœlorum acquisiuit, Electos suos ac fideles ministros, post rigidam de traditis talentis rationem exactam, in cœlesti habitaculo amplissima mercede ac remuneratione donare, sed non per omnia æquali: hos enim decem ciuitatibus; illos vero non nisi quinque perfici, id est, hos maiori, illos autem minori in cœlo gloria donari. Fixum igitur sit & penitus indubitatum, Electorum mercedem infinitam esse & copiosam: in qua hic iam finio, vt ad alterum tandem aliquando concionis membrum descendam, simulque edoceam, qua via, quæ ratione ad tam immensam gloriam perueniatur.

IV.
Octo ad
beatitudi-
nem via.

Matth. 5.

Ezech. 40.

Octo olim Dominus vias esse docuit, quibus ad Beatitudinem pertingatur, quas hodiernum nobis Euangelium etiam describit, Paupertatem scilicet spiritus, Humilitatem animi, Dolorem & luctum vna cum lachrymis, sitim & ardens quoddam desiderium iustitiæ, Benignitatem & misericordiam erga egenos, Munditiam & puritatem cordis, Mansuetudinem & dulcedinem morum, & singularem in ærumnis ac persecutionibus tolerantiam. *Beati pauperes spiritu, quoniam ipsi possidebunt terram, &c. Sicut velut hæc totidē ipsorum est regnum cœlorum, Beati mites, quoniam via, quibus ad salutem peruenitur, ac veluti semita, quas omnes sancti, qui modo cœlesti gloria potantur, calcarunt, vt ad beatitudinem peruenirent. Porro has octo vias in sacris legimus voluminibus expressas.*

Vidit olim Ezechiel templum amplum ac magnificentum, quadrangulare, in qua varia prodigia videbat, ad quod per octo gradus

ascendebatur, splendidum illud ac superbum ædificium typus fuit ac figura templi illius cœlestis, & octo illi gradus, graduum, per quos ad gloriam & felicitatem æternam conscenditur, ac viarum, per quas ad cœlum iter patet.

Iacob Patriarcha cū Bersabee (qui Iudææ *Gen. 28.* vicus erat, in limitibus terræ Chanaan, qui in terra diuisione Simeonis obtigit) egredere-
tur, vt in Haram pergeret, somno grauatus in saxum caput reclinauit, cumq; alitum dormiret, vidit scalam quandam prodigiosam, cuius vna extremitas cœlum, altera terram tangebatur, per quam Angeli descendebant, & ascendebant. Qui veram somni huius interpretationem habere desiderat, sibi illi persuadeat, scalam hanc figuram illius esse scalam, quæ hodie in Euangelio nostro erectam terminimus, quæ octo gradus habet. & cuius vna extremitas terram tangit, cum dicitur: *Beati mites, quoniam ipsi possidebunt terram; altera vero cœlum, cum in fine sequatur: Beati qui persecutionem patiuntur propter iustitiam, quoniam ipsorum est regnum cœlorum.* Scala, in qua, non Iacob, sed Iesu Christi, per quam nimirum Patriarchæ, Prophetæ, Reges, Apostoli, Martyres, Confessores, Doctores, Virgines denique ad cœlestem gloriam peruenierunt, semper æque felicitatis consortes effecti sunt. Quotnam igitur, Deus bone, semitæ sunt & viæ, quibus ad salutem perueniatur! quot potius, è quibus ad beatitudinem enauigare possimus! quotnam media, quibus æterna felicitas acquiratur! Quam obrem nolite iam amplius ô mundi præ animi angustia ac pusillanimitate dicere, ipsum iter cœlum versus angustum esse, & varijs periculis & casibus aditum eius interclusum. Nam proponit ecce nobis octo Dominus vias, vt ex ijs vnâ deligamus, quam ingrediamur, certissimeque nobis affirmat, quacumque tandem incedamus, per eam ad æternam nos beatitudinem perducendos. In quam rem egregiam è profanorum libris historia proferam.

Solemne erat Atheniensibus, quo liberorum suorum idolem melius perspectam haberet, eosq; à teneris ad omnem probitatem vitæq; honestatem erudirent, eosdem certis quibusdam diebus, omnium artificum patribus

Præclara
Athenicorum
con-
suetudo.

ibus officinis, adhuc iuniores per omnes vrbis plateas deducere, in hac deductione diligenter notabant, in quam potissimum officinam oculos conicerent, quos artifices attentius & curiosius intuerentur, & quorum officio maxime caperentur: nam è fixo & accurato illo intuitu propensiones liberorum, & primos naturæ instinctus facile colligebant. Quando igitur eos policionis officinam attentius inspicientes viderent, ac singula arma non sine ingenti animi voluptate gestitantisque vultus indicio contemplantes, hanc nimirum loricam bene compactam, huius hastilis leuitatem, huius gladii aciem, illius galeæ temperatam mixturam demirantes, prælagiebant patres, eos ad bellum natos, ac Martis proinde exercitiis & certaminibus exercendos colligebant, itaque eos veluti secundos Hercules, Philippus, quasi novos Alexandros patriam armis & dextra defensus. Si vero iidem liberi ante bibliopolarum cuiusdam fores sisterent, & operibus Platonis, Euclidis inspiciendis, Homeris versibus, aut orationibus Demosthenis legendis caperentur; augurabantur eosdem ad studia & artes humaniores editos, atque ideo studiis & scholis applicandos: atque eos aliquando vel in rostris declamando, vel philosophicas disciplinas perdiscendo sibi parentibusque honorem & gloriam immortalem allaturus. Quod si illos mechanici alicuius officio delectari cernerent, coniectabant eos non ad sublimia, sed ad triuialia natos, atque ita è diuersarum rerum intuitu, in quas liberorum oculi & tenelli animi terebantur, veluti prælagiebant, quo quisque animo foret, & ad quæ natura sua propenderet.

Id ipsum omnino hodie nobiscum Iesum Christum, benignum illum Patrem & Dominum agere video: cupiens enim à primis incunabulis ad virtutem honestamque conuersationem nos exstimulare, adque beatitudinem accendere, omnibus amarissimæ vitæ huius diebus, ac præsertim hodierna die, per omnia nos Evangelii sui loca deducit, ac per varias semitas & vias, quibus ad gloriam peruenitur, quo naturam nostram propensionemque naturalem exploret, & videat num oculto naturæ instinctu ad æternam beatitu-

dinem feramur. Modo namque ostendit nobis officinam pauperum, qui voluntate sua paupertatem amplexi sunt; & si videat nos, hac eorum paupertate delectari & affici, certo sibi persuadet, ad regnum cælorum nos aliquando peruenituros. Modo nos deducit ad lacrymantes, gemebundos, ac beatos illos Herachitos, qui sic ad mortem usque peccata singultibus, suspiriis, gemitibus inenarrabilibus, penitentia, & lacrymis eluere conantur; & si cernat horum nos gemendi, plorandi que consuetudine capi, continuo infert, gaudiorum nos sempiternorum participes futuros. Deinde proponit nobis mansuetos, benignos, mites, placidos, eos inquam, qui humilitate consecretantur, passionibus & lasciuientiam motus edomuerunt, eos, quorum cor mundum est atque ab omni profuso labe vacuum; & si hic sentiat nos rapi & affici, auguratur & coniecit nos Deum aliquando visuros, atque iucunda diuinæ eiusdem essentia visione aliquando recreandos. Denique per rubicundam persecutionum theatra nos exspatiarum deducit, per officinas nimirum afflictionum, per Martyriorum ac tribulationum pedagoga, quorum omnium aspectu si nos vider recreari, ac defixis oculis magna cum animi voluptate contemplari, hinc Petrum in cruce, Paulum sub ense, Stephanum sub lapidibus, Laurentium in craticula, Iosephum in carcere, Danielam inter leones, tres pueros in camino ignis ardentis: si conspiciat inquam, nos non sine aliquo lætitiæ gestu videre, David è à filio bello petiitum, Tobiam oculorum lumine orbatum, Iob vicibus plenum, ac facie coopertum, populum Israel tam diuturno tempore in captiuitate constitutum; hoc ei velut certissimum prælagium erit ac signum rectissima nos ad eorum grassari via, & ad regni sempiterni fruitionem nos esse destinatos. Atque ita ex plurimis aliis considerationibus de intentione nostra & affectu, qui & de internis cogitationibus diiudicare potest: ideoque varias hæc vias nobis aperit, atque quam ut ex illis quam calcemus nobis seligam, ut iter ad æternam felicitatem obtinendam hæc ratione facile nobis & expeditum reddamus.

Magnus ille Israelitarum dux Iosue, urbem Iericho, quæ in primo terræ Chanaan limine

sita erat, quæq; à sexcentis hominum millibus cingebatur, expugnaturus, suos ad fortiter agendum cohortatus præmonebat, ad eubarum sacerdotium clangorẽ muros eiusdem ad terram quidem prosternendos: sed cauerent etiam atque etiam, ne patentibus iam muris & ad terram deiectis, omnes vno simul impetu per principem portã intrarent, ne sibi mutuo impedimento forent, sed singuli è regione loci, in quo stabant. Erit hæc nobis historia instar allegoriæ, dicemusque regnum eorum, quod toties in Euangelij ciuitati comparatur, violenter rapi, ac vim quodammodo pati, in primis autem prædicationis buccina, quæ omnia valla demolitur, omnia etiam validissima propugnacula deiecit, omnes muros, quos demones ad se se defendendos obijcere queant, ad terram prosternit, vinci & expugnari.

Matth. 11.

Quæ omnia ad terram cum deiecta fuerint, & iter ad cælum iam complanatum, ingensq; ad transcendendum paruerit hiatus, non vult summus ille Regum Rex Deus eadem nos intrare porta, eundemque calcare callem; sed plures nobis demonstrat vias, vt quæ visa fuerit facillima & expeditissima, eam nobis ad calcandum seligamus. Vult quodammodo, vt sine vlllo nostro dispendio, magnaque commoditate cælum ingrediamur, & facile ad salutem pertingamus: audite obsecro, quod nobis ostia referet, quot auditus patefaciat: ait enim, *Beati pauperes spiritu, Beati mites, Beati qui lugent, Beati misericordes, Beati mundo corde, Beati pacifici, Beati qui sitiunt iustitiam, Beati qui persecutionem patiuntur.* Aperiet ecce iter paupertatis, lachrymarum, misericordiæ, humilitatis, ac tolerantia semitam, aliasq; varias, quarum vnã nobis deligamus, per quam in cælestem patriam proficisci, & in beatitudinis portum secure pertingere valeamus.

Matth. 5.

Vetus Hebræorum traditio est, Israëlitis mare Rubrum transeuntibus, duodecim id locis mirabili quadam ratione diuisum fuisse, vt vnãquæq; tribus sine vlllo impedimento libere pertransiret, ita namque Origenes, Tostatus, & Genebrardus in Psalmos tradidere, illis Psalmographi verbis potissimum innixi, Psal. 135. *Qui diuisit mare rubrum in di-*

Exod. 14.

uisiones. Voluit nimirum Deus dilecto sibi populo duodecim transitus parare, vt tanto facilius & citius terram promissam per tribus ingrederetur. Discite hinc Auditores, eundem ipsum Deum, vt nos vita huius Ægypto & Satanæ tyrannide eductos in paradysum, qui vere terra est, quam nobis toties & tam sancte promisit, deduceret, subrum mundi huius mare, quod nobis prius transcuodum est, in plures partes diuidere, dilatate quodammodo & complanare diuersis locis, vt tanto nobis transitus facilior foret & expeditior. Hinc transitur per paupertatem, illinc per humilitatem, hæc iter per misericordiam, illac per patientiam. Sed octo nobis vias hodiernũ Euangelium, velut regias demonstrat, & eas penitus à se mutuo differentes, quas Beati & iusti calcando, diuersis anfractibus ad cælestem patriam peruenire, & in gaudium Domini admissi sunt. Quarum aliquas accuratius iam persequar, & conuolucius explicabo. Prima itaq; sit paupertatis.

Ipsa namq; est prima omnium via, eaque certissima, & compendiosissima, qua ad cælestem portum perueniatur, hæc namque Christus primo loco nuncupauit, ceterisque omnibus præposuit. *Beati, inquit, pauperes spiritu, quoniam ipsorum est regnum cælorum: quo loco non paupertatem, quæ necessario, etiam ab inuitis, ferenda vcnit, intelligit, sed voluntariam; de quibus solũ pauperibus agit, qui vltro & spontaneè, sancto quodam ac religioso proposito, Dei que amore succensã, eam è complexi sunt, atq; omnia, quæ in mundo possidebant, vel aliquando etiam possidere poterant, deseruere. Non possum vero, quin hoc loco eorum impudentiam & ineptam cauillandi pruriginẽ coarguam, qui honore & dignitate beatitudinis huius abutentes; per pauperes hos spiritu, fatuos, stolidos, idiotas, bardos, & emotæ mentis & imminuti cerebri homines denotari voluit. Sed Glossam Ordinariam, quæ è cælo profecta est, hic sequimur, quæ per pauperes hos spirita intelligit eos, qui vltro nullius persuasu propria voluntate ac consensu, omnium rerum mundanarum affectu exuerunt, & heroico quodam mentis proposito diuitijs & delicijs sæculi huius valde dixerunt, Deoq; Religiosæ*

V. Paupertas voluntaria prima ad beatitudinẽ via est. Matth. 3.

ligioſæ paupertatis votum obtulere. Atque in hūc modum humilis illa Davidis Regis oratio capiēda eſt, *Inclina Domine aurem tuam, quia inops & pauper ſum ego.* quæ verba Auguſtinus explanans ait, *Pauper non erat David, cum Rex eſſet, ſed interior pauper erat: multi enim exterior pauperes ſunt, qui interior diuites ſunt deſiderio, & Sancti Pauli præceptum tranſgrediuntur. Tamquam nihil habentes & omnia poſſidentes.* Quare hic non niſi de paupertate voluntaria ſit ſermo, cui & hoc Euangelicum e-logium accino, *Beati pauperes ſpiritu.*

Hem quam ſecurus paupertas ipſa portus eſt, è quo recta ſine villo diſcrimine aut piratarum metu per infames naufragij voragineſ ac mundi huius charybdes in patriam viuentium enauigamus. Quam multos ſanctos viros ſiſus hoc à tempeſtate, procellis ac fluctibus eripuit? Teſtis nobis ſit Ionas Prophetæ; hic enim cum mare peruauigaret, nō meliorem ſeruandæ nauis & vitæ nauarchi, ſuiq; à tempeſtate liberandi rationem inuenire valuit, quam mercibus nauim exonerare, eaſq; in mare deijcere. Vita noſtra, Auditores, mera quædam nauigatio eſt, idq; in mari mundi huius, varijs tempeſtatibus & procellis agitata: in qua nauigatione vt vitam noſtram cōſeruemus, animamq; in tuto colloce-mus, & damnationis perpetuæ naufragium euadamus, nullum, meo quidem iudicio, aut aptius aut conuenientius remedium reperire datur, quam in ordinatis erga mundi huius res affectibus ſeipſum exonerare; diuitias velut res quædam ſuperfluas eijcere, atque ſub vndis paupertatis omnia concupiſcentiæ deſideria, quæ nonnunquam offerre ſeſe geſtiunt, animoq; periculum accerſunt, ſubmergere.

Vafa, quæ Elizaus in domo ſinamitidis miraculoſa quadâ ratione oleo replebat, vacua prius fuiſſe conſtat. Vt autem noſtro hoc propoſito tropologice adaptem, dico, anime noſtræ vafa non prius oleo gloriæ patriæ cœleſtis, in domo Dei, id eſt, cœlo adimplenda, quam ab omni penitus concupiſcentia, atq; omni terreno deſiderio, in mundi huius domo eadem vacua reddantur. Nam mihi credatis velim, eum qui in hoc mundo pauper & inops eſt, hæc ſibi paupertate diuitias in altero comparaturum.

Beſſai tom 3. de Sanctis.

Docent Philoſophi, atq; in primis Ariſto-oteles nullum in vacuo motum dari: adeo vt morus in quamvis omni in re aliquis ſemper naturæ vacuo, motus exiſtat, in vacuo tamen nullus omnino reperiri poſſit. Dogma hoc quidem Philoſophicum eſt: quid ni & Theologicum? aiō nempe in anima paupere atque ab omni inordinato affectu rerumq; fragilium deſiderio vacua nullum omnino motum corruptibilem exiſtere, eamq; velut in tuto, ne ab vllis vitioſis motibus impeti poſſit, eſſe collocatam: adeo vt cum diuites & opibus pleni, ventis, tentationibus, & caſib. varijs obnoxij ſint, pauperes velut in tuto & aprico loco cōſtituti, ab omnibus procellis tempeſtatibusq; immunes exiſtant.

Luna noctis illa domina nunquam deſectum patitur, niſi dum plena eſt; quamdiu e-quam delinim dimidiata eſt & in cornua curuata, ab huiusmodi deliquio tuta exiſtit; quin etiam tur niſi dū tum, cum plena eſt, à ſole omnis luminis priaplena eſt. cipio & fonte quam maxime diſtat. Idipſum quid impedit, quo minus de gratia dicamus? Peccata ſcilicet quæ obſcuriſſima quæ dā deliquia nominari queunt, in anima paupere, e-gena, rebusq; neceſſarijs deſtituta (quæ hoc in mundo inſtat lunæ creſcentis & decreſcētis eſt) rariffime locum habere: ſed tum poſſiſimum eandem deliquium & Eclipſim experi-ri, ac longiſſime à Deo, qui ſol iuſtitiæ eſt, remotam eſſe, dum diuitijs & opibus turgēt. Exclamem igitur merito, O infelices diuitias, atq; omnium irritamenta malorum! & cōtra, *Beati pauperes ſpiritu.*

Vere inquam beati, qui propria ſua voluntate, ac ſpōre vniuerſos mundi theſauros dereliquere. ſe que ex omnibus ſæculi huius pedicis & inſidijs eripuerunt. Horum felicitatem olim quoque demiratus eſt ſapiens, dum ait, *Beatus vir qui inuentus eſt ſine macula, qui poſt aurum non abiit, nec ſperauit in pecunia theſauris. Quis eſt hic, & laudabimus eum? ſecit enim mirabilia in vita ſua.* Mirabilia inquam, ac mera miracula, ipſaq; miracula multis quin etiam partibus ſuperantia. Aſſerit enim Chryſoſt. atque aperte conſitetur, rerum temporalium & omnis lætioris fortunæ contemptum, omnium miraculorum eſſe maximum. in omnibus enim, quæ præter & ſupra communem

Matth. 3.

Eccli. 31.

Hom. 27. 113.

2. ad Cor.

naturæ cursum, ac non sine diuina cooperatione fieri videmus, Deus ipse præcipuus operator est, homo vero non nisi instrumentum est, ac veluti quoddam zero in numerandi arte, quod ipsum quidem nullum ex se efficit numerum, sed alijs adiunctum uotis ad millenarium usque & etiam amplius extenditur: Verum in singulari hoc miraculo, quod in paupertate voluntaria ac rerum mundanarum contemptu situm est, homo præcipuus opifex est; hic enim ille voluntatem suam refrenat, hic prauos & inordinatos affectus compescit, eosque à fluxis & perituris diuitijs auocat: Deus autem non nisi cooperatur est, Creator velut persona secundaria impellit, ac creatura opus ipsum perficit & consummat. *Beati igitur pauperes spiritu.*

Iob. 2.

Pauperes
voluntarij
cum Iobo
comparati.

Laudatur in sacris literis singularis illa patientia ac magnanimitas Iob Prophete, quod nimirum, cum ignem, fulmina, elementa, homines etiam ac Diabolos, & rotam uniuersi machinam in suam conjurasse, perniciem videret, aliud nihil, vnius jam & nudus ad extremum inopia & paupertatis redactus, heroica quadam & mascula animi magnitudine dixerit, quam, *Nudus egressus sum de utero matris meae: & nudus reuertar illuc, Dominus dedit, Dominus abstulit: sit nomen Domini benedictum:* Dicere voluit ex postulas, Quid est quod me hic affligam: cur animo exerceat, quippe qui nihil perdidit: cum nihil huc intulerim, dum pedem in hunc mundum inferrem; & nihil quoque hinc mecum ablaturus sim, dum mihi ad sepulchrum abeundum erit. Si Deus mihi facultates sit elargitus, & easdem iam abstulerit, solum repetijt, quod ad se pertinebat: quare in æternum & in sæculum sæculi nomen eius maneat benedictum. Cum hanc Prophetæ Stoicam magnanimitatem ac simul voluntariam Religiosi paupertatem & in abdicandis opibus constantiam accuratius mecum perpendo, existimo sane hanc maioribus dignam esse encomijs magisque deprecandam hic enim sine vlla vanitate & inanis gloriæ metu dicere potest: Dederas Domine tam amplas facultates & opes seruo tuo Iob, & easdem ipse, in omnes illius possessiones sauiendo, repetijsti, in quo ipsa tibi elementa famulata sunt, Diaboli vero voluntatis, tuae execute-

res existerent: Ego vero mihi ipsi futurus sum, carnifex & tortor: neque enim expectabo, donec ignis, latrones, Diaboli quoque in me crudelitatem suam exercent, violenterque mihi auferant, quæ benignissime mihi aliquando indulijsti: at ego ipse amore tui iisdem me denudabo, atque omnibus omnino rebus mori proprio cedere, paupertatemque voluntariam ambabus vlnis amplecti paratus sum. Iterum igitur dico, *Beati pauperes spiritu.*

Beati inquam ac terque quaterque felices, qui disruptis captiuitatis suæ vinculis, seque ipsos mundi huius catenis exsoluētis ad egregiam quandam libertatem & vere auream aspirant. Hinc August. *Quem delectat vera libertas, ab amore mutabilium liber esse appetit & apud Lucilium suum Seneca hanc suam libertatem exultit, ad eamque eundem inuitauit dicens: Vaco, mi Lucili, & vaco: & ubicumque sum, meus sum: rebus enim non me trado, sed commodo, quasi diceret, non meam ego libertatem vendo, nec ipsis me rebus penitus submitto, sed horas tantum aliquot ex otio meo illis elargior, & nonnullas tantum animi cogitationes. Singula hic verba pondus & energiam habent. n. me trado: rebus enim se tradere est de iure suo decedere, libertatem perdere, vincula quædam per debibus iniicere, seque mancipium confiteri, sed commodo, neque enim affectus rebus hinc fluxis, nisi in quantum ad vitam necessarijs, affigendi sunt: sed post aliquot occupationes deinde ad desideratam libertatem exoptatumque asyllum redeundum. Atqui hanc Senecæ agendi consuetudinem imitantur pauperes hi beati, quos hoc beatitudinis nomine ipsa Patris Veritas donauit, dicens, *Beati pauperes spiritu.**

Lyculentus hic mihi conceptus in mentem venit. Ionas Propheta è Niniue reuersus cum die media sub umbra virentis hedere defatigatus & laboribus exhaustus iocundissime dormiret, vidit ecce subito ad radicem eius vermem, qui eandem depascebat, quo facto omnis statim virore eiusdem exaruit. Scripturæ verba sunt hæc: *Et præparauit Dominus Deus hedera, & ascendit super caput Iona, ut esset umbra super caput eius: Laborauerat enim: & latissimus est Ionas super hedera latissima magna, & præ-*

Ien. 4.

Tempora-
tiona he-
der com-
parat.

parauit Deus hermem, & percussit hederam & ex-
aruit. Per semper virentem hanc hederam bo-
na temporalia intelligo & merito: quemad-
modum. n. hedera parietis aut maceris alicui
adhærescens in sublime ex crescit, & caput in-
ter nubila condit, sola autem, & sine sustentacu-
lo, sine vigore & flore per terram serpit: ad
eundem modum & diuitiarum, si bonis hæc & pijs
operibus adhærent, si elemosynis iun-
tur, captiuorum videlicet redemptioni, egro-
rum curationi, alijsq; exercitijs misericordie,
mirum quam sublimè ex crescant, quamque
late meritum ramos extendant: suo minus,
facile apparet, quam euandæ & emortuæ ac
quodammodo exsuccæ ad terram delapsæ ja-
ceant. Huius autem sub hederæ umbra quam
suauiter mundani dormiunt, cum nimirum
diuitijs terræ huius gaudentes ingentem ex
ijsdem voluptatem percipiunt? Sed, hem bre-
uem ac fugacem voluptatem, dum minime
credunt vel expectant, vermiculus quidam
terra egrediens viridem hæc arborem exedit,
& eiusdem radice depasta omni eam penitus
virore despoliat. Vermis hic, Auditores, ipse
Christus est, qui & hoc seipsum nomine ap-
pellare non dubitauit (*Ego sum vermis & non
homo superbiens & arrogans atq; instar alio-
rum peruersus & iniquus.*) vermis hic arbu-
sculi huius radices depastus est, cum sacro-
sancto suo ore pauperes spiritu felices ac bea-
tos pronunciauit. Hinc porro factum est, vt
omnes deinde viri sancti elogio hoc potissi-
mum incitati opes & diuitias seculi huius ve-
lut mortuas, aridas & exsuccas existima-
runt.

VI.
Benignitas
secunda ad
gloriam via
est.
Matth. 11.

Post opulentiam hanc paupertatem altera
ad cælos semita ipsa est benignitas & inuisia-
rum placida perpessio. ita namq; id docuit o-
lim magnus ille artium Magister Christus Do-
minus, dum ait, *Discite a me, quia mitis sum &
humilis corde*, discite inquam non mundos de
nouo condere, mortuos ad vitam reuocare,
manna de cælo plueri, rupes in fontes aqua-
rum conuertere, sed benignitatem; discite
rancorem & omnem animi amaritudinē ex-
uere, & humilitatem cordis vestri tabulis in-
sculperet. Hinc inter maxima Mosis Prophe-
tæ encomia scriptum de eo legimus: *Erat e-*

nim Moyses vir mitissimus. & P salces inter cæte-
ras Dei optimi maximi proprietates hanc nõ
postremam arbitrat, *Tu Domine suauis & P sal. 87.*
mitis. Quin & ipse Deus beatitudines suas ex-
ponens, & eos qui beati sunt enumerans, se-
cundo loco benignitatem & mansuetudinē
posuit, atque eos qui mites sunt & benigni,
ab omni videlicet felle & animi virulentia a-
licui.

Maledicta freigitur iracundia, & rabies, ac
nimium vos infelices, qui ira & effrenata vin-
dictæ vos cupiditate transternum rapi finitis:
neq; enim cælum vlla ad vos ratione spectat:
certum namque est furias ac quidquid ad ra-
biem spectat, tartara incolere, benignitatem
vero ac mansuetudinem cælorum inquilinas
esse. Quantum porro malum sit cholera, quã-
tumque animam commoueat, non existimo
hic necessarium pluribus exponere, præser-
tim cum ex verbis Prophetæ Job, *De naribus
eius ascendit fumus olla succosa*, satis id manife-
stum reddatur, quibus iratum oliuæ feruenti
comparat, cum enim olla propter subjectum
ignem feruet, quidquid in imo est, sursum a-
scendit: calor quippe, qui subter operatur, fe-
ces, sordes, & quidquid in fundo latebat, ex-
ferit, quod aqua æstuante minime videri po-
terat. Ita quoq; dum animus ira & furore ef-
feruescit, igneque ebullientis cholere superim-
positus est, omnia interiora concitantur & al-
tum petunt, blasphemiarum ore euaporant, inju-
riarum prodeunt, & quidquid feceris, spumæ, for-
dium in animo delitescit, foras gessit erum-
pere: adeo vt quando aliquem furere & cho-
lera succosum videmus, illud Ieremiæ me-
rito dicere possimus: *Ollam succensam ego
video.*

Alij vehementem hanc furorem grandini
assimilant: quemadmodum enim grandis im-
pressio quædam meteorologica est, quæ in
aeris regione nascitur, quæ dum in terram
delabitur, tanto impetu decedit, vt *Sternat a-
gros sternat sata læta, boumq; labores:* non secus
quoque ira, quæ impressio quædam animæ
est, in parte irascibili efformata, dum in ter-
ram conscientia alicuius ingruit, omnia de-
struit, dissipat, stragemq; illic non exigua
edit; adeo vt de cholericis illa scripturæ verba
Q999 2 vsur-

Olla fer-
uenti cho-
lera com-
parata est.

Ierem. 1.
Cholera
grandini
comparata.

Psal. 148.

vsurpare liceat: *Ignis, grando,nix, glacies, spiritus procellarum pars calicus eorum*: ac veluti in temperata quadam regione rarissima est grando; ira & in anima suavi ac benigna cholera rarissime locum habet.

Olympus mons grandinem non experitur.

Docent rerum naturalium inuestigatores Olympum montem, qui omnium montium facile princeps est, à fulmine, turbinibus, procellis, & grandine non imperi. Docemur occulto hoc naturæ arcano sublimes & heroicis animos, quales mites sunt & pacifici, fulminantibus illis passionibus iræ obnoxios non esse, à procellis iracundiæ remotissimos, & à grandine æstuantis furoris nimium quantum alienos; ac proinde mites & benignos ex Euangelij sententia vere mites pronunciarī, in quam rem figurat producā.

Exod. 9.

Grando illa Ægyptia, qua nulla maior vnquam aut vehementior fuit, omnia in Ægypto comminuit & euerit, pecora & armenta interemit, & segetes per vniversum regnum pessumdedit. at in terra Gessen, in qua Israelitæ habitabant, nulla prorsus grando apparuit, & cum omnes circumquaque vicini tristi hoc casu affigerentur, minima hæc terræ portio immunis mansit. Peregrigia sane allegoria. Per Ægyptum hanc iracundos intellige, qui densis nebulis & spissis vaporibus oppleti, facillime se cholera extra animæ statum abripi sinunt, quæ instar grandinis omnes partes illas vitales, quæ in irascibili & concupiscibili sunt, euerit ac destruit, & eadem simul opera omnes virtutes & merita, quæ in animæ agro reperiuntur, quæ eiusdem quodammodo segetes & messis sunt, demolitur; at in terra Gessen, per quam pacifici anima, benignitati assueta denotatur, nullam vel minimam perniciem causat: ita vt vniverso iracundorum horum Ægyptiorum regno grandine hæc vastato, solus angulus Gessen, qui mansuetorum ac placidorum typus est, ab eadem tutus sit & immunis. Hinc non iniuria juxta Euangelium dicimus, *Beati mites.*

Matth. 5.

At quoniam similitudines magnam apud omnes vim habere solent, aliam adhuc domi

meam natam producā. Dico itaque iram & Ira turbini furorem similem esse turbini euidam vehementi, quantum è verbis Ezechielis colligi potest, *Eccò : ent - turbus venit ab aquilæ erat Job. 1.* turbini, qui hoc ipsum in anima Christiani, quod olim domui Iob factum est, operari consuevit. Tradit namque scriptura ventum quendam è deserto repente excitatum, tanto impetu ac vehementia domum viri sancti concussisse, vt quatuor angulis eiusdem loco motis ipsa ad terram concciderit, miseraque ruina cunctos eius liberos oppresserit. Per infelicem hanc domum, hominis animam designari autumo, quæ quatuor columnis innixa, quatuor inquam virtutibus cardinalibus à violento illo ira turbine, qui ex infernali abyſſo repente confurgit, tanto nonnunquam impetu vndequeque concutitur, vt ad terram conccidat necesse sit, suoque casu omnia simul bona & liberos eius, virtutes scilicet, pia opera, ac merita inuoluat. Vbi enim vehemens hæc dominatur passio, & iracundia sauitiam & tyrannidem exercet, omnia conccidant & pereant necesse est. Cogitate igitur vobiscum, an non ira vere scelerata quædam sit rabies, & num mansuetudo heroica quædam virtus sit, & an merito inter octo beatitudines à Domino constitutæ: atque num vna è vijs sit, per quas dum animæ insistant, recta ad cælestem Patriam & iucundissimam Sanctorum societatem perueniunt.

Ad priores hæc vias tertia accedit patientia & afflictionum æquanimis tolerantia, quæ vere via quædam regia est, per quam compendiosissime simul & expeditissime ad perquam regnum cælorum tenditur, & quam insistere ad gloriam adeo necessarium est, nulla vt ad gloriam peruenitur peruenerit anima, quæ hanc viam non prius calcavit. Ita namque id Apostoli auctoritate sua tradiderunt; *Per multas tribulationes oportet nos intrare in regnum cælorum.* & deinde sigillatim Paulus, *Hoc leue tribulationis nra immensum gloria pondus operatur in nobis.* Id ipsum & Angelus Ioanni in Apocalyp. viuo exemplo demonstrauit, cum ei plurimas bellatorum turmas victorij nobiles, ac palmas manibus gestantes, & vestibus agnâ

agni immaculati sanguine tinctis indutas ostenderet, quas hoc elogio condecoravit: *Hi sunt, qui vixerunt de tribulatione magna. Quin & ante hos omnes publice Saluator nolter docuerat: Beati qui persecutionem patiuntur propter iustitiam, quoniam ipsorum est regnum caelorum.*

O igitur omnibus votis exoptandae persecutiones, quas tam ampla mercede compensat Omnipotens! o auro redimendae afflictiones, quae caelestem gloriam in praemium recipietis! Docuit id me Doctorem gentium Paulus, qui in nulla re alia praeterquam in cruce Domini, quae Christianorum tribulationum symbolum est, gloriatur & triumphat: *Abfit mihi, inquit, gloriari nisi in cruce Domini nostri* perinde ac si diceret, Glorietur mundani in diuitijs, in omnisca rerum cognitione philosophi, reges in sceptris & diadematis: equidem aliud non queram aut ambiam, quam crucem Domini mei: illa futura est mihi honos, voluptas, vnica mea gloria ac triumphus. Perspectum namque habeo, quid sit crux, & quantum boni contineant tribulationes, noui; praesertim cum per eandem ad gloriam perueniatur.

Magnus ille Patriarcha Iacob quamdiu caput in lapidem reclinatum habebat, mirabilem illam ac prodigiosam scalam conspexit, per quam Angeli e caelo deorsum & e terra sursum ascendebant, cuiusque extremitates caelum cum terra copulabant. Denotabat hoc nos, quamdiu tribulationum lapides capitibus nostris subiecti sunt, quamdiu super nudam membra extendimus, quamdiu persecutiones sustinemus, propter iustitiam, Angelorum visione recreari, caelitem conspectum & scalam, per quam ad gloriam ascendimus, promereri. Merito igitur in Evangelio Dominus: *Beati qui persecutionem patiuntur propter iustitiam, quoniam ipsorum est regnum caelorum.*

Iterum igitur ex clamo, o persecutiones super aurum & topazium diligendae, quae beatitudinem aequanimiter vos ferentibus affertis, & caelestem mercedem promeremini! quibus solis, uti & voluntariae paupertati regnum caelorum promisit Dominus. Pacificis quidem & mitibus terrae possessio, lu-

gentibus solatium, misericordibus & benignis in pauperes reciproca misericordia, esurientibus iustitiam saturitas promittitur, sed patientibus & pauperibus spiritu gloria nullo vnquam tempore finienda. *Beati pauperes spiritu, quoniam ipsorum est regnum caelorum*: ac deinde, *Beati qui persecutionem patiuntur propter iustitiam, quoniam ipsorum est regnum caelorum*, utrinque legimus caelum, utrinque coronas, utrinque regna eaque afflictis parata & pauperibus. Anne scire vultis curiosi rerum inuestigatores, cur his duabus potissimum beatitudinibus tam magnificentum tamque amplum Deus praemium proposuerit? dicam. Prudentem hic Christus patrem familias videtur imitatus, plures habentem filias, quarum non aequalis omnium sit pulchritudo, qui cum aequo singulas amore prosequatur, deformioribus tamen maiorem & ampliozem dotem assignat, quam ijs, quibus pulchritudinem natura contulit, quo illae citius honesto matrimonio copulentur. Testis huiusce rei sit Laban, qui cum duas haberet filias, lippicentem vnquam nomine Liam, & alteram venustate insignem, cui nomen Rachel, turpiori lautiozem dotem dedit: ita ut quae impares forma, essent & dote. Id ipsum penitus Pater facit caelestis: cum enim octo habeat filias, caelestes inquam filias, octo ammirum beatitudines, easque hominibus matrimonio velut iungere, paupertati & tribulationum tolerantiae, quae mundanorum oculis caeteris videntur deformiores, caelestem gloriam velut in dotem constituit; cuius matrimonij tabulas ipsaeque contractus verba huc adducam: *Beati pauperes spiritu, & beati qui persecutionem patiuntur propter iustitiam, quoniam ipsorum est regnum caelorum.*

Massagetis gentibus immanitate barbaris Laudabilis solenne erat, omnes quorannis filias nobiles, Massagetae & simul etiam adolecentes, qui eandem durum concererent, vnum in locum congregare: tum adolecentes, qui alicuius puellae pulchritudine capti erant, eandem magna auri vi sibi in vxorem redimebant, quod ipsum deinde deformibus in dotem dabatur, ut & illae hac sibi ratione maritos compararent, adeo ut pulchris pulchritudo, deformioribus aurum

Diaz in fe- maritos conciliaret. Idem omnino hic in bea-
sto SS. om- titudinum suarum enumeratione facit Chri-
stus, deformes nempe filias, hominumque o-
Vega in ser- culis displicentes persecutionum patientiam
de S. Sebast. ac paupertatem voluntariam ducentib. am-
plissimam mercedem pollicetur. Hæc au-
rem eiusdem pollicitatio est: *Beati pauperes*

Supra.

*spiritu, & beati qui persecutionem patiuntur, pro-
pter iustitiam. quoniam ipsorum est regnum celo-
rum.* Audistis iam vias tritissimas, Audito-
res, per quas ad salutem peruenitur. vidistis
planas illas semitas, quas omnes Sancti. quo-
rum omnium vnam & generalem memoriã
agimus, calcando, ad æternam tandem bea-
titudinem pertigerunt: vestrum vero est eod-
dem quam proxime sequi. Currite igitur in
odorem tot strenuorum athletarum, virtu-
res eorum & facta heroica imitami, eorum
vos vitæ conformes ac meritum capaces
reddite, hac namque præsertim de causa eor-
um nobis festiuitatem Ecclesia proponit,
cuius rei varias sacræ nobis litteræ figuras
subministrant.

Fusile illud mare, quod fecit olim in Dei
honorem Moses, singulare inter cetera hoc
habebat, quod duplex in eo sculprarum stria-
rarum ordo appareret, & ipse quidem fusilis.
Ingens illud vas in maris similitudinem ef-
formatum Ecclesiam denotabat; illa porro
sculprura SS. exempla & imagines, qui ad i-
mitandum potissimum nobis propositi sunt,
vt quibus illi vijs, quibus rationibus ad tan-
tam gloriam peruenerint, hinc colligerem⁹,
erat porro sculprurarum harum ordo duplex,
quo Sanctos & veteris & noui simul testa-
menti melius nobis ostenderet, eorum ima-
gines vt intuendo virtutes etiam sanctaque
opera imitaremur.

Num. 13.

Moses Dux vt Hebræos, qui Ægypti ol-
las numquam non spirabant, ad terram pro-
missionis armis sibi parandam magis accen-
deret, exploratores aliquot in totius po-
puli conspectum produxit, qui varia fru-
ctuum genera, velut quoddam inauditæ fer-
tilitatis specimē populo demonstrarent. Ma-
gnus ille regum Rex Christus, & Ecclesia
sancta, quæ eiusdem hic vites supplet, non
imprudenter mihi videntur fecisse, cum vt
hominibus ad mundi huius Ægyptum sem-

per anhelantibus verè promissionis terre de-
siderium excitarent, omnes illis hodie San-
ctos producit, qui omnes regnum cœlestē
explorarunt, variisq; virtutes, qui veri qui-
dam regni illius fructus, euidentia gloriæ in-
dicia, & luculenta numquam vitæ vel au-
ditæ fertilitatis argumenta sunt, secum de-
ferunt. Tertiam adhæc post duas hæc sa-
cras è gentium monumentis producā hi-
storiam.

Lacedæmonij vt iuuentutem ad maio-
rum suorum imitationem accenderent, o-
mnos omnium fortissimorum virorum he-
roumque, tam eorum qui domi, quam qui
bello claruerant, imagines in sonatu in æ-
re, vel maiore ad viuū expresserant, hoc
adiuncto epigrammate, *si fueritis sicut isti,*
eritis sicut isti. Laudabile hoc Spartano-
rum factum sanctius interpretatus dico, Ecclesia
hodierna die id ipsum prorsus facere: om-
nes enim Christianos excitare dum satagit,
vt vitam ad instar maiorum suorum agant,
eorumque vestigijs gnauiter insistant, di-
uersijs Sactorum genera, Apostolos ni-
mirum Martyres, Confessores, Virgines, an-
tiquos illos dico heroes & heroinas, qui for-
titudine sua & rebus strenue gestis immor-
talis gloriæ coronam adepti sunt, ob oculos
ponit, & iisdem nos verbis alloquitur; Si ta-
les fueritis meritis, quales Sancti hifuerit,
quorum iã diem colitis, eritis & tales gloria,
quales modo illi. Apostolus vero Paulus id i-
psum nobis proponit, sed alijs plane verbis:
Si compatimur, & contregnabimus. Atq; in huic
sensum & hodiernum Euangelium, & præ-
sens hæc concio finem accipient: *Gaudete*
& exultate, quoniam merces vestra copiosa est in
cœlis.

In hoc porro gratiam tuam nobis elargire,
ô omnium Sactorum Sancte; vosque eam-
dem vestris ab illo precibus obtinete ô San-
cti cœli incolæ, Angelorum socij, ac summi
Dei amici; vos inquam, quorum hodie festi-
uitatem facimus, quos inuocamus, implora-
mus, adoramus, non quidem vt aliquos de-
os, sed vt fideles summi Patris ministros. Hoc
obsecro nobis ab æterna illa maiestate exo-
rate, in hoc preces vestras interponite, votis
nostris & desiderijs annuite, & orationibus
nostris

Lacedæmo-
norum
mos in iu-
uentute ad
virtutem
excitanda,
De Vega in
Paradiso
Sanctor.

2. Tim. 2.
Matth. 3.

nostris benignas aures accommodare. Nolite vero imitari ingrati illum Pharaonis pincernam, qui ergastulo solutus & à Rege suo in pristinum dignitatis locum sublimitatus, captiuus Ioseph oblitus est, qui eidem tamen cum illo carceri inclusus fuerat. Vos autem Sancti gloriosi, qui nostri olim in pœnis & afflictionibus socij exististis, qui eodem, quo nos modo, carcere clausi fuistis, hanc ingratitudinem & inhumanitatem nolite imitari. O ter beati Sancti, qui felici Zephyro afflato optatum in terra viventium portum intrastis, nostri quæso nolite obliuisci, qui in procelloso hocce mari plurimis obnoxij casibus adhuc fluctuamus, quiq; ad eundem portum aspiramus; cursum nostrum dirigite, vt peritissimi nauæ in tempestatibus nobis affulgete, & exoptatæ cynosuræ lumen nauigantibus præbete, & lucidissimæ lampades, felices viatores, qui post tot consecra itinera in patriam tandem peruenistis; cum nos miserè hic etiamnum peregrinemur, licet interea dum in terra hac exilijs versamur, ad perpetuè hoc quietis domicilium aspiremus; conducite nos, dirigite iter nostrum, vias nos edocete, per quas ambulantes peregrinationem nostram peragamus. Sed ô Sancti felicissimi, iterum nostri mementore, pro nobis intercedite; & quoniam animæ in Purgatorio adhuc detinentur, & oculos suos in vos & nos etiam conijciunt, vestraque suffragia, & simul nostra efflagitant, nostra vestris vota coniungimus, proque ijs vnanimi oratione, vestra gloriæ valedicentes, dicimus, *Requiescant*

in pace.

✠(o)✠

IN FESTO COMMEMORATIONIS OMNIUM.

FIDELIUM DEFUNCTORUM.

Partitio.

1. De mortis memoria.
2. Quam illa sit utilis.
3. De cura pro mortuis.
4. Varia gentium Sarrarum in mortuos curam.

Requiem eternam dona eis Domine, & lux perpetua luceat eis.

FIGURA.

Felix ille Princeps David, qui ex humili o. 2. Reg. 1.
 uiuium pastore ad scepra Iudææ euectus est, audito fortissimos Israel vna cum Saule & Ionatha in montibus Gelboe occubuisse, lachrymabundus ac suspirans suos omnes ad ieiunia, suspiria, & lamenta inuitabat, singultuq; verba interrumpere huiusmodi lesso defunctorum miserias deplorabat: *Considera Israel pro his, qui mortui sunt super excelsa tua vulnerati: Incliti, Israel, super montes tuos interfecti sunt: quomodo ceciderunt fortes? Quomodo ceciderunt fortes in pralio? Ionathas in excelsis tuis occisus est? Quomodo ceciderunt robusti, & perierunt arma bellica? Ipsum mihi hodierna die facere video. Audiens enim, acerbis omnes Pontifices, Reges, Principes, tot viros illustres & nobiles, qui in mundo vtrquam vixere, fato occubuisse, plorans & ingemiscens, fideles omnes ad plorandum, ieiunandum, & orandum inuito, omniumque auribus voce intensa exclamo: Considerate obsecro Christiani pro his, qui ferali mortis iaculo lauciati in cæmeterijs vestris sepulti requiescunt. Respiciete tot nobilitatis insignibus illustres, diuitijs affluentes, doctrina & scientia celebres, qui in tumulis modo iacentes in putredinem & vermes conuersi sunt. Intuemini, quot Monarchæ potentissimi, quot mulieres speciosissimæ, quot nymphæ, quot Helenæ, quot*